

rood

15

Belgie - Belgique
P.B.
1/9352
Afgiftekantoor Brussel 7

PRIJS: 1,50 EURO
JAARGANG 38 • SEPTEMBER 2005
MAANDBLAD
WWW.SAP-POS.ORG

De wereld begrijpen om de wereld te veranderen

**BLIJF VAN MIJ
BRUGPENSIOEN!**

In Frankrijk en Nederland stootte de Europese grondwet op een volks 'neen'. De Belgen hadden niet de kans zich over de grondwet uit te spreken. De verschillende parlementen keurden de tekst tussen de soep en de patatten goed, nagenoeg zonder debat. Ondertussen lanceerde de federale regering een affichecampagne met de slogan dat 70 % van de Belgen voor de grondwet zou zijn - dat zou moeten blijken uit een opiniepeiling. George Debunne, schreef echter een verzoekschrift om een debat te eisen in het Vlaams parlement. DOOR DAVID DESSERS

Op naar de 15.000 handtekeningen!

Oud ABVV-voorzitter George Debunne diende in juni bij het Vlaams Parlement een verzoekschrift in rond de stemming over de Europese grondwet. Het Vlaams Parlement is het laatste parlement in België dat nog moet stemmen over die grondwet; in de andere parlementen ging die stemming zo goed als onopgemerkt voorbij. Indien echter één parlement in dit land de grondwet afwijst, kan er geen sprake zijn van een Belgische ratificatie.

Debunne vraagt het Vlaams Parlement daarom om haar vertegenwoordigende functie ernstig te nemen en dus de ratificatie van de grondwet vooraf te laten gaan door een breed en tegensprekelijk maatschappelijk debat en een volksraadpleging. Het reglement van het Vlaams Parlement stelt bovendien dat wanneer zo'n verzoekschrift de steun krijgt van 15.000 landgenoten, het parlement verplicht is een hoorzitting te organiseren met de eerste ondertekenaar.

Het initiatief van Debunne kreeg meteen de steun van een aantal Vlaamse Attac-militanten, het platform "Neen tegen de Europese grondwet", linkse syndicalisten, een hele reeks linkse personaliteiten zoals ex-sp.a-parlementairen Lode Van Outrive en Jef Sleenckx, de SAP, de PvdA... Tijdens de zomermaanden

trokken in heel het land groepjes militanten de straat op om handtekeningen op te halen ter ondersteuning van het verzoekschrift. Tijdens de Gentse feesten haalde een kleine groep gemotiveerde actievoerders, onder wie de lokale SAP'ers, méér dan 4000 handtekeningen op. Ook George Debunne was zelf regelmatig aanwezig tijdens deze acties. Op Rimpelrock werden er 1500 handtekeningen opgehaald, op Pukkelpop 1200. Ook in bedrijven circuleerden de petitielijsten. Aan het einde van de zomer staat de teller al op méér dan 10.000. Gezien alles in kunnen en kruiken moet zijn tegen 20 september wordt er tijdens de eerste weken van september nog een laatste extra inspanning geleverd. Het moet mogelijk zijn om aan 15.000 handtekeningen te raken! Rood komt terug op het resultaat tijdens het nummer van oktober. ■

GEORGES DEBUNNE
Ik heb mijn zeg gehad

Europese grondwet:
Ik heb mijn zeg niet gehad.
En u?

Teken het verzoekschrift

Meer info:
Platform tegen de Europese grondwet
contact@neetegendeeuropesegrondwet.be
www.neetegendeeuropesegrondwet.be

V.U. George Debunne, Minister van de Volksgezondheid, 1000 Brussel

www.neetegendeeuropesegrondwet.be

Rood

De wereld begrijpen om hem te veranderen.

Rood is een socialistisch maandblad dat wil bijdragen aan de opbouw van een antikapitalistisch politiek alternatief in België en Europa. **Rood** brengt verslag uit over de sociale strijd in België en elders. **Rood** wil ook een revolutionair-marxistische kijk bieden op de actualiteit. **Rood** opent haar kolommen voor iedereen die actief is in de beweging voor een andere wereld en wil met alle partners het debat aangaan over de noodzaak van een politiek alternatief voor de huidige linkerzijde. Het blad wil een kruispunt zijn waar linkse activisten elkaar tegen het lijf lopen. Zo wil **Rood** samen met anderen een politiek perspectief uittekenen voor de sociale bewegingen en de arbeidersbeweging.

Het terrein dat in mei werd gecreëerd door de overwinning van een massaal links en volks neen tegen de Europese Grondwet opent enthousiasmerende perspectieven. Voorwaarde is dat deze historische kans tegelijk op nationaal en Europees niveau wordt aangegrepen door het aanreiken van een politieke, mobiliserende uitweg.

Om de draagwijdte van de overwinning goed te begrijpen, moeten we terugkomen op de vier karakteristieken ervan: 1) Het was een massale populaire afstraffing van het neoliberalisme. 2) De complete afkeuring tegenover de partijen die verantwoordelijk zijn voor deze politiek, zowel ter rechter- als ter linkerzijde, was nooit gezien. De leiding van de sociaal-democraten en groenen werd in zijn hemd gezet: eerder dan het 'minste kwaad' te verdedigen, verschijnen zij als de verdedigers van een grondig antisociaal Europa. 3) De neen onthulde en versnelde tegelijk de crisis van de fundamenteel anti-democratische Europese constructie. 4) Ze was tenslotte de vrucht van een unitair samenwerkingsverband zonder voorgaande tussen sociale, syndicale en andersglobalistische bewegingen en de radi-

atie kunnen omkeren. Nu ze verzwakt is door communautaire prullenconflicten, kan de regering het zich niet meer permitteren haar aanvallen tegen de wereld van de arbeid uit te stellen (hervorming van het vervroegd pensioen, van de sociale zekerheid, begroting...). De syndicale leiding lijkt klaar voor de confrontatie in het geval dat de sociale verworvenheden al te brutaal in vraag zouden worden gesteld. Verhofstadt geraakt ingeklemd tussen het spook van een intersectoriële algemene staking enerzijds en de imperatieven van het Belgisch patronaat en van de Europese oligarchie anderzijds. Net zoals de liberalisering van de elektriciteits- en energiemarkt, van het transport of van de post, worden al die aanvallen immers gedicteerd door de Lissabonstrategie van de Europese Unie en haar richtlijnen.

Het moment is dus gunstig om de link te maken tussen 'nationale' maatregelen, de kapitalistische globalisering en de neoliberale politiek van de Europese Unie waarvan de Europese Grondwet een hoeksteen is.

Binnen dat kader kan de mobilisatie die voorzien is op 15

De noodzakelijke link

cale linkerzijde, daarbij inbegrepen dissidente stromingen binnen de sociaal-democratische en groene partijen.

Deze karakteristieken laten in Frankrijk toe in heel concrete termen en op korte termijn de uitdaging aan te gaan van de opbouw van een nieuwe antiliberaal en antikapitalistische politieke kracht die in staat is de nieuwe maatschappelijke krachtsverhoudingen politiek uit te drukken. Op Europese schaal kan de uitbouw van een echte Europese sociale beweging op de agenda worden gezet, een beweging die veruit de militante netwerken en organisaties die verenigd zijn binnen de Europese Sociale Fora overstijgt.

Op het eerste gezicht lijkt de Belgische situatie minder beloftevol. De reden: de afwezigheid van een volksraadpleging en debat, van een belangrijke protestbeweging en vooral de houding van de syndicale leiding - het ABVV nam, ondanks de duidelijke oppositie vanuit verschillende van zijn sectoren, geen officieel standpunt in, terwijl het ACV de Grondwet verdedigt!

Nochtans zou de politieke en sociale actualiteit de situ-

oktober tegen de Bolkestein-richtlijn, die unaniem verworpen wordt door de syndicale en sociaal-democratische leidingen, niet volstaan. Deze richtlijn is enkel de boom die het bos verbergt, ze is maar een integrerend bestanddeel van een breder geheel.

De beste manier om via een massale mobilisatie de link te maken tussen nationale antisociale maatregelen en de liberale Europese constructie wordt ons geboden naar aanleiding van de volgende Europese top van december in Brussel. Die zal het hebben over het 'Europees sociaal model' en, kers op de taart, het is Tony Blair, het archetype van het sociaal-liberalisme, die als orkestmeester zal optreden. Ook al lijkt het vandaag nog moeilijk om één breed Belgisch en Europees eenheidsfront op te bouwen dat sociale en syndicale bewegingen en de radicale linkerzijde verbindt rond duidelijke doelstellingen (tegen de Grondwet, tegen het neoliberale Europa, voor een ander Europa), we moeten deze krachten tenminste maximaal doen convergeren in de richting van een gemeenschappelijk mobilisatieperspectief dat in staat is Verhofstadt en het Europa van het kapitaal te stoppen. ■

rood maandblad voor socialistische democratie.
Uitgegeven door de Socialistische Arbeiderspartij (SAP), Belgische afdeling van de Vierde Internationale

Verantwoordelijke uitgever: D. Dessers.

Redactie: Ataulfo Riera, Matthias Lievens, Céline Caudron, Freddy De Pauw, David Dessers, Chris Den Hond, George Dobbeleer, Marcel Solbreux, Frédéric Lehembre, Olivier Bonfond, Thierry Tillier, Sébastien Brulez.

Werken mee aan dit nummer: Daniel Tanuro, Dominique Waroquiez.

Redactie en administratie: Plantinstraat 20, 1070 Brussel, 02/523.40.23, rood@sap-pos.org, www.sap-pos.org.

Tarieven:

Prijs per nummer: 1,5 euro

Abonnementen: 15 euro per jaar (10 nummers), buitenland: 25 euro per jaar.

Aanrader: neem een permanente opdracht van bijvoorbeeld 15 euro per jaar!

Storten op rekening "Avanti" **001-4012225-90** met vermelding van "Rood"

Al wie vertrouwd is met de marxistische cultuur kent ongetwijfeld de tekst waarin Marx uitlegt dat op een bepaald niveau van hun ontwikkeling de productiekrachten botsen met de productieverhoudingen, en dat deze vervangen moeten worden door socialistische verhoudingen. Deze zin wordt gewoonlijk geïnterpreteerd als een bewijs voor het 'productivisme' van de auteur van *Het Kapitaal*. Een interpretatie die even contesteerbaar als wijdverbreid is, maar nog het meest van geloofsbrieven voorzien wordt door... de marxisten zelf. DOOR DANIEL TANURO

Een andere kijk op de 'productiekrachten'

Het debat over de 'productiekrachten' wordt

vaak verkeerd gevoerd, en dat is het gevolg van een reductionistische definitie. De belangrijkste 'productiekracht' is volgens Marx het menselijk wezen zelf... Het kan moeilijk ontkend worden dat het kapitalisme vandaag de ontwikkeling van deze 'kracht' (tenminste voor de immense meerderheid van de bevolking) belemmert, zowel door zijn autoritaire productiewijze als door zijn vraatzuchtige consumptiewijze... Vervolgens komt de wetenschap. Haar rol als productiekracht groeit volgens Marx naarmate de economie complexer wordt. Ook hier springt de beklemming door de kapitalistische maatschappelijke verhoudingen in het oog: het volstaat te zien in welke mate de onderzoeksprogramma's aan de universiteiten gedicteerd worden door de noden van het bedrijfsleven. De natuurlijke hulpbronnen (naast de menselijke kracht), machines en procédés komen pas op de derde plaats in de marxiaanse catalogus van 'krachten'.

Welnu, de ecologische crisis levert ons, vooral op het vlak van de energie, enkele voorbeelden van de manier waarop de kapitalistische maatschappelijke verhoudingen de noodzakelijk door te voeren veranderingen belemmeren. Laat ons er enkele opsommen.

Volgens een recent door een groep experts uitgegeven rapport zou de systematische installatie van fotovoltaïsche zonnepanelen op alle naar het zuiden georiënteerde daken in de Europese Unie volstaan om alle huidige behoeften aan elektriciteit in de lidstaten te bevredigen. Een andere studie besluit dat een breed programma van warmte-isolatie van gebouwen en huizen de energieconsumptie binnen die sector met 40 % zou kunnen reduceren.

De reden waarom die oplossingen niet in de praktijk worden gebracht is niet technisch, maar maatschappelijk, dus politiek: de koopkrachtige vraag blijft beperkt tot de welstellende lagen van de bevolking... Het spreekt voor zich dat dit gebrek aan koopkracht nog meer weegt in de derde wereld. Eén voorbeeldje van de vele: er bestaat geen enkele globale studie over het hydro-elektrisch potentieel dat in het zuiden aangeboord zou kunnen worden door de installatie van microcentrales. Op dat punt beschikken we slechts over verspreide indicaties, terwijl het eigenlijk gaat over een bijzonder belangrijke hefboom, die gemakkelijk in werking zou kunnen worden gezet. Hier speelt

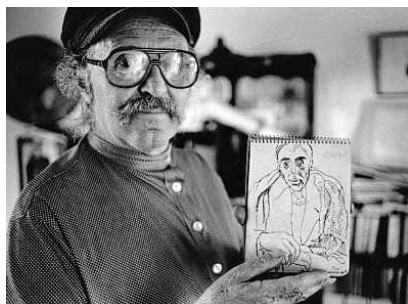
niet enkel de gebrekkige vraag, maar ook de wil tot gecentraliseerde controle van de energiebedrijven: de lokale, zelfgecentreerde ontwikkeling volgt immers niet de logica van het kapitaal...

De moeilijkheden rond cogeneratie (of de gecombineerde productie van stroom en warmte) vormen een ander voorbeeld dat ons punt illustreert. Cogeneratie is één van de meest efficiënte manieren om snel de uitstoot van broeikasgassen in de energiesector te reduceren. Waarover gaat het? Simpelweg over het gebruik van de warmte die vrijkomt in de turbines die stroom produceren, hetzij voor stadsverwarming, hetzij voor industriële processen die geen al te hoge temperaturen nodig hebben. Op kleine en middengrote schaal impliceert die gecombineerde productie van warmte en elektriciteit een vorm van energiedecentralisatie, waarbij het surplus aan stroom verkocht kan worden aan het gewone elektriciteitsnet.

Maar aangezien het patronaat van de energiesector geen goed oog heeft op het zaakje, legt het een te lage aankoop prijs op. Van haar kant wordt de cogeneratie op grote schaal geblokkeerd door een ander kapitalistisch mechanisme: de afwezigheid van economische planning op lange termijn tussen de verwerkende industrie en de energiesector.

Waarom gingen de marxisten voorbij aan de antiproductivistische boodschap van de auteur waarop ze steunen? Dat is een belangrijke vraag die verre van beantwoord is. Twee zaken zijn echter duidelijk: 1) deze misser verklaart in grote mate ons gebrek aan interesse voor en kennis van de hierboven aangehaalde vraagstukken. 2) Een niet-productivistische lectuur van de tekst van Marx is niet enkel legitiem, maar ook nuttig en actueel: ze verschaft ons een sleutel om de 'milieucrisis' te analyseren en antwoorden aan te dragen die stroken met de reële maatschappelijke inzet, d.w.z. antikapitalistische antwoorden. Die zullen des te pertinenter en schokkender zijn naarmate ze twee verbonden dimensies integreren: 1) de transformatie, die duidelijk voorzien was door Marx, van de productiekrachten in destructiekrachten (geen enkel document over de strijd tegen de klimaatverandering, of het nu uit officiële kringen dan wel uit NGO-middens komt, heeft het over de noodzaak om de absurde verspilling tegen te gaan van rijkdommen in de wapenproductie - en nog meer in het gebruik ervan!); 2) de perspectieven voor een gedecentraliseerde maatschappelijke organisatie die het resultaat zijn van het gebruik van hernieuwbare energie.

Het socialisme zal gedecentraliseerd en op zonne-energie gebaseerd zijn, of niet zijn. ■

De schilder Vlady stierf in zijn atelier in Cuernavaca (Mexico) op vrijdag 22 juli, op 85-jarige leeftijd. Als zoon van de schrijver Victor Serge en van de revoluties van de vorige eeuw wordt Vladimir Kibaltchich - zijn echte naam - beschouwd als één van de grootste Mexicaanse kunstenaars van na de oorlog. Zijn leven en werk getuigen van een steeds dissident bewustzijn, naar het beeld van zijn vader. DOOR THIERRY TILLIER

De dissident

EEN GEREVOLTEERD MENS...

Vlady is een revolutionair van den bloede. Maar hij is niet de man van gelijk welke revolutie: wel die van de Russische anarchisten en de Franse libertairen. Helemaal in oppositie met het stalinistisch totalitarisme. Tijdens de burgeroorlog in Spanje militeerde hij in de rangen van de POUM. Nochtans blijft het front gesloten voor de zoon van Victor Serge. Hem rest de kunst.

Met in het centrum van zijn oeuvre het personage van Trotsky. Waarom Trotsky? Omdat het de meest effectieve tegenstander was van Stalin, de eerste die de tragische kaping aanklaagde van de revolutionaire hoop, en uiteindelijk, de leider van de Russische Revolutie. De drie schilderijen die Vlady wijdde aan Trotsky zijn de meest grandioze artistieke hommage voor een politieke leider - de meest broederlijke ook. Ondanks de enorme chromatische productie die aan hen werd opgedragen, hebben noch Lenin, noch Stalin noch Mao ooit zo'n erkenning gekregen.

Grootvader Léon Kibalchich was een officier van de imperiale garde die op het historische toneel verscheen toen hij deelnam aan de moord op tsaar Alexander II. Hij vluchtte naar Genève, en vervolgens naar Brussel, waar hij twee zonen kreeg: Victor en Raoul. De laatste zou van honger omkomen op de leeftijd van acht en een half jaar...

Vader Victor Lvovitch Kibalchich - amper adolescent - trekt naar Parijs waar hij de groep van Bonnot vergezelt en in de gevangenis terecht komt. In Petrograd vervoegt hij Lenin en hij neemt deel aan de creatie van de Comintern.

Wanneer hij door Stalin naar Orenburg gedeporteerd wordt, op de grens tussen Kazachstan en Siberië, begint hij zijn oeuvre als romancier, essayist en dichter onder de naam Victor Serge. Tijdens zijn jeugd is Vlady vanop de

eerste lijn getuige van de politieke tragedies van het interbellum evenals van de hoop van het communisme en van de voorhoedes. Hij werd geboren in 1920 in Sint-Petersburg in een familie van anarchisten die zich voorlopig bekeerd hadden tot het bolsjevisme. Hij trok door Centraal-Europa samen met zijn vader, die op dat moment de gezet was van Lenin en propagandirecteur in die landen. Van 1933 tot 1936 werd hij gedeporteerd en onderging hij de ervaring van de goulag, omdat zijn vader sinds 1927 de kant van de linkse oppositie had gekozen.

Vanaf 1937 frequenteert Vlady - als vluchteling in Frankrijk als gevolg van een internationale campagne voor Victor Serge - verschillende schilders van de surrealistische beweging, waaronder Brauner, Lam en Masson. Het Duits-

El instante.

Paneel van de triptiek gewijd aan Trotsky

Sovjet pact en de Franse nederlaag dwingen hem tot een nieuwe ballingschap.

Na een jaar te hebben doorgebracht in Marseille in het gezelschap van andere potentiële vervolgd, waaronder Breton, vertrekken Vlady en zijn vader tijdens de maand juni 1941 met dezelfde boot als Breton en Claude Lévi-Strauss. Ze vluchten naar Mexico, waar Serge tot aan zijn dood in 1947 zijn kritiek van het stalinistisch regime en zijn trouwe revisie

van het marxisme voortzet, evenals een literaire productie die meer en meer gemarkeerd wordt door het magisch realisme. Vlady droeg zijn hele leven bij aan de verspreiding van dit oeuvre.

Na de grote Mexicaanse muralisten te hebben gefrequentieerd, wordt hij in de jaren 1950 het hoofd van een nieuwe generatie artiesten via de ontwikkeling van een nieuwe politieke en esthetische kritiek van zijn voorgangers, die hij een stalinistisch engagement en socialistisch realisme verwijt. Beïnvloed door het surrealistisch schilderwerk, waaraan hij sombere tonaliteiten en een grote historische verankering geeft, keert Vlady zich ook tot de Amerikaanse abstractie, vooral Rothko, die hij ontmoet op het einde van de jaren 1960.

Zijn meesterwerk blijft het fresco van meer dan 2000 vierkante meter dat hij realiseerde in Mexico tussen 1973 en 1982 aan de bibliotheek *Miguel Lerdo de Tejada*. Hij vat er de geschiedenis van de revoluties samen, waarmee hij een allegorische meditatie over het verlangen vermengt.

In de jaren 1970 en 1980 steunt Vlady de revoltes in Latijns-Amerika, vooral in Cuba en Nicaragua. Hij draagt bij aan de zapatistische beweging en wijdt een groot schilderij aan Samuel Ruiz, de oude 'rode' bisschop van San Cristobal. Hij is de creator van monumentale stukken, en is heel erudiet op het vlak van de technieken van de Venetiaanse Renaissance, maar krijgt ook erkenning voor de kwaliteit van zijn gravures en zijn erotische tekeningen.

Hij laat duizenden werken achter, de meeste werden aan de Mexicaanse Staat geschonken. Een overzichtstentoonstelling is aangekondigd in het *Palacio de Bellas Artes* in Mexico in april 2006. Hij werd gecremeerd in Cuernavaca de dag na zijn overlijden. ■

www.vlady.org/index-f.html

De uitslag van het referendum over de Europese Grondwet is een overduidelijke stem tegen het neoliberale project. Het is geen stem tegen Europa, tegen Europese samenwerking of tegen een Europese Unie. Het is een geluid tegen het neoliberale Europa dat men in deze Grondwet wilde vastleggen. Deze overwinning geeft nieuwe mogelijkheden voor de beweging voor een ander Europa en een andere globalisering. DOOR WILLEM BOS

Nederlands

Nee! Een stem tegen het neoliberalisme

Het nee kan niet eenduidig links uitgelegd worden. Ook traditionele, christelijke, nationalistische en xenofobische sentimenten speelden een rol. Maar opvallend genoeg overheersten deze de campagne niet.

EEN 'KLASSENSTEM'

Dat het nee als een klassenstem moet worden gezien is duidelijk. Hoe lager men opgeleid was, hoe vaker men nee stemde. Hoger opgeleiden stemden het vaakst voor: 51 procent. Laag- en middelbaar opgeleiden stemden over het algemeen tegen: respectievelijk 82 en 72 procent. Hetzelfde geldt voor het inkomen: hoe minder men verdiende, hoe meer men nee stemde. Onder mensen met hogere inkomens won het nee overigens ook nipt, maar onder mensen met modale en lage inkomens werd twee keer vaker tegen dan voor gestemd. Aanzienlijk meer vrouwen dan mannen stemden tegen. Opvallend is dat de aanhang van centrum-linkse partijen, die voor de grondwet waren, niet in overeenstemming met hun vertegenwoordigers stemde. Van de aanhang van de Partij van de Arbeid stemde 55 procent tegen. De aanhangers van GroenLinks stemden in heel kleine meerderheid voor de grondwet, 52 procent. En zelfs van de aanhang van het uiterst eurofiele D66 stemde 45 procent tegen.

ANTI-ESTABLISHMENT

De uitslag is des te opmerkelijker als we bedenken dat de traditionele politieke partijen allen voor waren. En dat ook de top van de Nederlandse 'civil society' voor de grondwet was. De leiding van de vakbeweging, van de grote milieuorganisaties, Amnesty International, het COC, de ontwikkelingsorganisaties, Greenpeace etc. – allen blijken zij volstrekt verkeerd te hebben ingeschat hoe hun leden over de grondwet dachten. Slechts een zeer beperkt aantal kleinere maatschappelijke organisaties van milieu- en dierenactivisten was tegen.

De uitslag van het referendum geeft aan dat er behalve een geweldige kloof tussen de burgers en 'de politiek', ook een grote kloof bestaat tussen het maatschappelijk middenveld en zijn achterban.

DE POLDERCULTUUR

Om deze feiten te begrijpen moeten we terugkijken naar de politieke ontwikkelingen in Nederland de afgelopen jaren. Een verpletterende verkiezingsnederlaag maakte in 1994 een einde aan de machtspositie van de christen-democratie in dit land. Sinds de tweede wereldoorlog namen de christen-democraten aan iedere regering deel, de ene keer in alliantie met de VVD, de andere keer met de PvdA. De verkiezingen in 1994 leidden voor het eerst tot een regering zonder het CDA. Onder leiding

van de oud vakbondsleider Wim Kok voerde deze 'paarse' coalitie, die acht jaar aan de macht bleef, belangrijke neoliberale hervormingen door. Die paarse periode kwam in een tijd van geweldige depolitisering – de val van de muur, de crisis van het linkse perspectief – die werd versterkt door de neoliberale consensus onder de regeringspartijen. De politieke verschillen tussen de grote partijen en met name tussen de voormalige tegenpolen VVD en PvdA waren nauwelijks meer zichtbaar. De in Nederland altijd al sterke cultuur van overleg en consensus lag als een verstikkende deken over de politiek.

Die deken werd plotseling weggetrokken met de komst van de rechtse populist Pim Fortuyn. Zijn kruistocht tegen 'de puinhopen van paars' richtte zich vooral tegen de multiculturele samenleving en de islam. Tegelijkertijd had Fortuyn een hard liberaal beleid voor ogen, dat verder ging waar Paars ophield.

Fortuyn werd gesteund door groepen uit de middenklasse die in de periode daarvoor hun economische positie aanzienlijk hadden versterkt, en nu ook uit waren op politieke invloed. Maar zijn grote succes was te danken aan de steun onder een deel van de laag opgeleide stedelijke, autochtone Nederlanders, die door de afbraak van de verzorgingsstaat en de liberalisering van de economie de zekerheid onder hun bestaan langzaam zagen wegvallen. Groepen die traditioneel behoorden tot de achterban van de sociaal-democratie, maar die nu ieder vertrouwen in links hadden verloren. Fortuyns xenofobie en populisme sloten naadloos aan bij de gevoelens van onbehagen onder deze lagen van de bevolking.

Na de dramatische moord op Fortuyn won zijn partij, de LPF, glansrijk de verkiezingen. De LPF werd in de regering opgenomen, maar werd na een regeringscrisis en nieuwe verkiezingen, waar de LPF een nederlaag leed, al snel vervangen door D66. De rol van de 'Fortuyn revolte' in het mogelijk maken van harder rechts beleid is niettemin groot. De kabinetten Balkenende I en II zijn zonder meer de meest rechtse kabinetten in Nederland sinds de tweede wereldoorlog, zowel op sociaal-economisch gebied als op het vlak van migranten en vluchtelingenbeleid. Ook de afzonderlijke partijen hebben een verder proces van verrechtsing doorgemaakt. Algemeen wordt er van uit gegaan dat het politieke gat dat Fortuyn heeft achtergelaten alleen ruimte geeft voor een rechtse politiek.

LINKSE MOGELIJKHEDEN

Maar de diepte van de politieke crisis in dit land wordt door het politieke establishment niet begrepen. Nederland is in toemende mate een samenleving op drift, zoals ook bleek toen iedereen, inclusief de vakbondstop, verrast werd door de

Willem Bos
(SAP-Nederland)
is voorzitter van
het Comité
Grondwet Nee.

enorm grote opkomst (een half miljoen mensen) bij de vakbondsdemonstratie op 2 oktober 2004. Het massale verzet tegen de pensioenplannen van het kabinet zette de arbeidersbeweging weer op de kaart en liet zien dat de onvrede bij mensen geen zaak van rechts alleen is.

Het politieke effect van die vakbondsstrijd was groot en werkt, ondanks de enorme terugval na de moord op Theo van Gogh en de golf van racisme en islamofobie die erop volgde, ook nu nog door.

LINKS OF RECHTS NEE?

De Nee campagne bestond uit vier componenten. Het meest extreme en gevaarlijke standpunt was dat van de afgescheiden rechtse liberaal Geert Wilders, die als onafhankelijke parlementariër moeite doet om een uiterst rechtse politieke formatie van de grond te krijgen en als opvolger van Fortuyn te gaan functioneren. Zijn campagne was xenofobisch van karakter en richtte zich vooral tegen de mogelijke toetreding van Turkije en de islamisering van Europa. Een heel ander accent werd gelegd door de kleine christelijke partijen, die behalve bezwaren tegen het niet noemen van de joods christelijke traditie van Europa in de grondwet een betrekkelijk zuivere campagne voerden waarin ze beargumenteerden dat een verdere Europese integratie op dit moment niet zinvol is, en daar zeker deze Grondwet niet voor nodig is.

Ter linkzijde was er het Comité Grondwet Nee, een klein *ad hoc* samenwerkingsverband van linkse activisten dat een duidelijke progressieve nee-campagne voerde: "tegen dit ondemocratische, neoliberale en militaristische Europa - een ander Europa is mogelijk en noodzakelijk". Ondanks de geringe omvang en de zeer beperkte middelen heeft dit comité een behoorlijke rol gespeeld in de campagne en er zeker toe bijgedragen dat een progressief nee-geluid werd gehoord en de nee-campagne niet gedomineerd werd door rechtse nationalistische geluiden.

De belangrijkste politieke kracht in de campagne was zonder meer de SP, die zowel in de media als in het land een zeer actieve campagne voerde. Centraal in hun campagne stond het behoud van Nederland. Met deze Grondwet wordt Europa een superstaat en Nederland gedegradeerd tot niet meer dan een provincie. Zorg dat Nederland niet van de kaart verdwijnt, was de kern van hun boodschap, geïllustreerd met een kaartje van Europa waarin Nederland in zee was verdwenen. Door de druk van links en de dynamiek van de campagne kwam echter ook vanuit de SP steeds vaker progressieve en sociale elementen van het Nee naar voren.

In de campagne speelden natuurlijk allerlei elementen door elkaar heen een rol. Een algemene afkeer tegen het regeringsbeleid, en 'de politiek' in het algemeen, weerstand tegen het eeuwige bedissel vanuit Brussel, angst voor het verlies van nationale identiteit, christelijke en chauvinistische motieven, Turkije, en grote ergernis over de arrogantie van het ja-kamp. Het is moeilijk om een inschatting te maken welke elementen bepalend waren, welk nee er heeft gewonnen.

In ieder geval is duidelijk dat Wilders met zijn anti-Turkse en islamofobische verhaal totaal niet in staat was de campagne te overheersen. Tevens is duidelijk dat de nee-campagne niet anti-Europees kan worden vertaald, maar gericht was tegen het functioneren van het huidige Europa.

Een aardig beeld van de campagne valt de distilleren uit het onderzoek van Maurice de Hond een kleine week na het

referendum. Daaruit blijkt dat als de mensen toen hadden kunnen stemmen de overwinning van het nee nog groter was geweest, namelijk 64 procent. De verschuivingen in de steun voor verschillende politieke partijen voor en na de campagne geven een aardige indicatie van het effect daarvan. De grote verliezers van de campagne blijken niet de regeringspartijen te zijn maar de PvdA. Zij dalen in deze campagne van virtueel 50 parlamentszetels voor de campagne naar 41 zetels. Als ze nu zouden stemmen zou 70 procent van de PvdA-kiezers tegen de Grondwet stemmen. De grote winnaar in dit onderzoek is de SP die in de peilingen van 13 naar 21 zetels gaat. De uitslag is niet alleen een ondubbelzinnige afwijzing van het neoliberale project. Links heeft zijn stempel op de campagne weten te drukken.

DE GEVOLGEN VAN HET NEE

De gevolgen van deze uitslag zullen verstrekkend zijn. In de eerste plaats is het nu duidelijk dat na het dubbele nee uit Frankrijk en Nederland deze Grondwet zo dood als een pier is. In de tweede plaats heeft de uitslag van dit referendum belangrijke gevolgen voor de politieke verhoudingen in Nederland. Wat betreft de discussie over Europa liggen er nu mogelijkheden om tot nieuwe linkse initiatieven te komen. Het voorstel van het Comité Grondwet Nee om te komen tot een nationale conventie, die op democratische wijze de discussie over de toekomst van Europa en de rol van Nederland daarin zou gaan voeren, heeft niet direct weerklank gevonden. Wel is door het parlement het voorstel van de SP voor een brede maatschappelijke discussie over Europa aangenomen. Welke vorm die zal krijgen is nog onduidelijk maar in ieder geval zal er voor gestreden moeten worden dat het geen vrijblijvend praat-circus wordt, en dat de voorstellen die daar uit komen weer aan de bevolking - in een referendum - ter goedkeuring worden voorgelegd.

Ook is het van belang dat er op Europees vlak initiatieven worden genomen om tot discussies en gezamenlijke standpunten over de toekomst van Europa te komen. Doordat de discussies niet synchroon lopen en de tijdsdruk groot is, zijn de referendumcampagnes in de verschillende landen sterk nationaal geweest. In de komende periode liggen er mogelijkheden om op basis van het afwijzen van deze grondwet tot gezamenlijke internationale initiatieven te komen. Het Europees Sociaal Forum is daar een uitstekende plek voor.

Een ander punt is dat voor de politieke partijen uit het ja-kamp en heel veel maatschappelijke organisaties de legitimiteit en representativiteit van hun leiding en oriëntatie ter discussie staat. Ongegeneerd, vaak zonder interne discussie oproepen om voor de Grondwet te stemmen terwijl de grote meerderheid van de achterban daar tegen blijkt te zijn, zou voor iedere serieuze organisatie een probleem moeten zijn. De discussies die ongetwijfeld in vele organisaties los zullen barsten geven meer ruimte voor kritische linkse geluiden. Het belangrijkste is wel dat er mogelijkheden liggen om af te rekenen met de rechtse hegemonie van de afgelopen jaren. Uit onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau van vorig jaar blijkt dat de Nederlanders hechten aan goede sociale voorzieningen, toegankelijke zorg voor iedereen, goed en goedkoop onderwijs. Mensen hebben in dit referendum opnieuw duidelijk gemaakt niks te zien in een overspannen neoliberale, vermarkte samenleving. Met de brede neoliberale consensus in de Nederlandse politiek moet daarom maar eens afgerekend worden. ■

Na het Franse en Nederlandse 'neen' tegen de grondwet volgde midden juni met de mislukking van de begrotingstop de volgende opdoffer voor de Europese unie. Blair weigerde zijn korting op de Britse bijdrage aan het EU-budget op te geven, en ging het offensief aan tegen het landbouw beleid, dat vooral Frankrijk genegen is. Op die manier trachtte hij de zwarte piet voor het mislukken van de top door te schuiven. Blair blijkt niets geleerd te hebben van het massale 'neen' tegen het liberale Europa en poogt nu van de opening gebruik te maken om van Europa nog meer één grote markt te maken: in december plant hij een EU-top over de verdere 'hervorming' van het 'Europees sociaal model'.

DOOR MATTHIAS LIEVENS

Blairs sociaal model

BLAIR, ERFGENAAM VAN THATCHER

Blair poogt van de crisis in de EU gebruik te maken om het laken naar zich toe te trekken. Ook al is zijn positie verzwakt door het protest tegen de oorlog, hij verloor geen verkiezingen (ondanks zijn achteruitgang) noch referenda, en kreeg de olympische spelen in zijn schoot geworpen. Zijn collega's lijken er (nog) slechter voor te staan: Schröder wordt hoogstwaarschijnlijk weggestemd in september, Chirac kijkt op tegen de nasleep van het Franse 'neen', Berlusconi kampt met zware economische problemen en juridische perikelen. Ook de Commissie van Barroso draait langs geen kanten. Met de steun van Merkel - mogelijk de toekomstige Duitse kanselier (en nu al door sommigen de 'Thatcher' van Duitsland genoemd) - en van Sarkozy - als die de fakkel van Chirac kan overnemen -, ziet Blair zijn kans schoon om het 'Britse model' in Europa uit te dragen. *The Economist*, het weekblad van de Britse bourgeoisie, maakt zelfs gewag van een nieuwe consensus tussen Tories en Labour op dit vlak¹.

ZEG NU ZELF

Dat hij daarmee enkel de legitimiteitscrisis van de EU zal vergroten, lijkt hem niet te deren. "De mensen steunen het concept van de Europese Unie. Wat ze niet steunen, is de huidige invulling ervan", meent Blair correct. Maar of hij dan ook de vele neen-stemmers tegen de grondwet volgt die een socialer en democratischer Europa eisen? Welnee, hij zet gewoon een tandje bij om de welvaartstaat verder te 'hervormen'... "Want zeg nu zelf", stelde hij in zijn speech voor het europarlement op 23 juni, "wat voor sociaal model is het dat 20 miljoen werklozen telt in Europa...?"

Recent publiceerde de Europese Commissie nieuwe cijfers over de groeiperspectieven voor de Europese Unie. 1,9 % verwacht Barroso's club in 2005. De VS haalde 2,5 % tussen 2000 en 2004, het Verenigd Koninkrijk 2,35 %, ofwel 0,9 % meer dan het Europees gemiddelde. Overtuigd Europeanist en ex-topman van het VBO Tony Vandeputte kan er niet omheen: "In de VS bedroeg de werkloosheid over de jongste vijf jaar

gemiddeld 5,2 %, in het Verenigd Koninkrijk 5 %, in Europa (eurogroep) 8,4 %. Hebben wij dan veel lessen te geven?"².

IN DE LEER BIJ BLAIR

Willen we dan de veralgemening van de Britse lage-looneconomie (4,85 £ minimuminkomen voor volwassenen en 4,1 £ voor 18 tot 21-jarigen)? Van de uiterst lange werkweken aan de overkant van het kanaal (de Britten draaien de langste werkweken van heel West-Europa; Blair verzette zich hard tegen de Europese richtlijn om maximaal werkweken van 48 uur toe te laten)? Van het fenomeen van de 'working poor' (één op vier Britse kinderen, ook van werkende ouders, is arm)? Van de lage bedrijfsbelastingen en de hoge BTW? Van de privatisering van alles wat maar geprivatiseerd kan worden?

Het Britse model is gekenmerkt door meer arbeidsmarktmobilititeit (migranten kunnen er b.v. veel gemakkelijker werken dan hier), meer flexibiliteit en minder sociale zekerheid dan elders in West-Europa. Op die basis is het niet moeilijk

investerings aan te trekken. Blair wil aan de hand van die 'voorbeeldige prestaties' de neoliberale koers die de EU is ingeslagen, nog radicaliseren. In Washington staan ze ondertussen te supporteren voor een Europa dat niet meer inhoudt dan een markt, waarin de 'concurrentie vrij is en niet vervalst'.

CONCURRENTIE TUSSEN SOCIALE MODELLEN, DÀT IS HET EUROPEES MODEL

De lidstaten van de EU kennen heel verschillende productiviteitsniveaus. Twee mogelijkheden staan open om daarmee om te gaan³. De progressieve keuze is die van de harmonisatie van de verschillende nationale economieën. Dat veronderstelt een echte Europese industriële politiek (met openbare investeringen, technologieoverdracht etc.), en loonstijgingen volgens de productiviteit. Dit wordt binnen de huidige EU onmogelijk gemaakt door de strenge begrotingscriteria, de afbouw van de bestaande transfers (via de structuurfondsen e.d.), en de politiek van loonmatiging.

De regressieve keuze die de huidige EU maakte, is immers die van de concurrentie tussen nationaal georganiseerde 'sociale modellen'. En om competitief te zijn, om investeringen aan te trekken, moeten de lonen gedrukt worden, de sociale zekerheid afgebouwd enzovoort. Veeleer dan een voorbeeld te zijn (omwille van lage werkloosheidscijfers), toont

Groot-Brittannië aan welke perverse logica hier speelt: het is mede omdat ze aan de overkant van het kanaal veel verder staan in het neoliberale afbraakbeleid dat ze het 'zo goed' doen.

DE ECHE VRAAG WORDT MAAR NIET GESTELD

Ziehier het Europees sociaal model in het licht van de neoliberale 'hervorming'. Verlaag de belastingen, vooral die op kapitaal, 'omwille van de concurrentie'. Daardoor versterkt de fiscale crisis van de staat: de uitgaven blijven dezelfde, de inkomsten kalven af. Om die crisis het hoofd te bieden werd en wordt veel geleend, vooral bij zij die geld ter beschikking hebben, de rijken dus die net van verlaagde belastingen kunnen genieten. En om die schulden terug te betalen en de staatsfinanciën gezond te houden, moet vervolgens toch fel bespaard worden op sociale uitgaven en worden openbare investeringen onmogelijk.

Bespaar op de lonen ten voordele van de aandeelhouders, kwestie van investeerders aan te trekken. Klaag vervolgens, zoals de OESO, dat de eurozone economisch slecht presteert omdat de Europeanen te weinig consumeren: de binnenlandse vraag blijft achter en de afhankelijkheid van de export is daarom groot (een sterke euro gooit nog wat extra roet in het eten). Volgen pleidooien van de OESO⁴ om b.v. de rente te verlagen zodat mensen zich gemakkelijker in

de schulden steken. Op die manier wordt de Europese Centrale Bank, die zich alleen om de inflatie bekommert, de pineut, ware daar niet *The Economist* om de instelling van Jean-Claude Trichet door dik en dun te verdedigen⁵.

Het is maar één manier om de echte vraag niet te moeten stellen: zelfs rechtse en liberale analisten geven toe dat de aanslepende crisis in pakweg Duitsland veel te maken heeft met de gebrekkige binnenlandse vraag door de lage lonen.

Tijd voor de linkerszijde om het over een andere boeg te gooien, en van de huidige legimititeitscrisis van de EU gebruik te maken om Europees te mobiliseren voor een alternatieve koers. Een ander model is mogelijk: met echte Europese openbare investeringen en loonstijgingen volgens de productiviteit, waarvoor de 'groep van Doorn' (d.i. een alliantie van Duitse, Belgische, Luxemburgse en Nederlandse vakbonden) al pleitte. Voeg daar nog de eis van een universeel minimuminkomen aan toe (b.v. een Europees sociaal minimum van de helft van het BNP/capita), en een pleidooi voor arbeidsduurvermindering, en vooruit met de geit!

■
(1) *The Economist* 23 juni 2005
(2) *Knack*, 1 juni 2005

(3) Husson, M., La concurrence contre l'harmonisation, *Regards*, Été 2005, <http://hussonet.free.fr/harmomh.pdf>

(4) *De standaard* 25 mei 2005

(5) *The Economist* 14 juli 2005

December: tops van de EU én de WTO

De enige grote Europese top van staats- en regeringsleiders van het Britse voorzitterschap vindt plaats op 15 en 16 december in, jawel, Brussel. Die top zal tot doel hebben om de orde in Europa in de mate van het mogelijke terug te herstellen, na het Franse en Hollandse "Neen" aan de grondwet en na het debâcle van de Europese meerjarenbegroting. Tony Blair zal er trachten om als de "redder" van de EU naar voor te treden, een rol die hem nochtans door heel wat andere regeringsleiders niet meteen gegund lijkt. Blair zelf liet al in zijn kaarten kijken in verband met de inzet van het Brits voorzitterschap en de top: die inzet wordt volgens hem een "debat over het Europees sociaal model". Een belangrijke inzet dus, temeer daar alle belangrijke Europese teksten tot nog toe een regelrechte aanval inhouden op belangrijke sociale verworvenheden. Opmerkelijk is dat er tegelijkertijd nog een tweede belangrijke top wordt gehouden. De volgende ministeriële conferentie van de Wereldhandelsorganisatie vindt plaats

van 13 tot 18 december in Hong Kong. Daar ligt ondermeer de uitvoering van de GATS, de mondiale akkoorden over de liberalisering van dienstensector, op tafel. Ook de EU-landen hebben uiteraard een stem binnen de WTO maar werpen zich daar samen met de VS op als dé gangmakers van wereldwijde liberalisering.

De Europese andersglobalisten lijken hun messen dus te slijpen. Attac, dat een belangrijke rol speelde in de Fransen "Neen"-campagne stelt nu een Europese actie voor in Brussel. Heel wat Europese sociale bewegingen denken dat de strijd voor een ander Europa moet geïntensifieerd worden, zeker nu de EU zelf in een crisis verkeert. Her en der gaan er stemmen op om de geplande mobilisaties tegen de WTO-top en de EU-top in Europa nu te bundelen en er één antineoliberale strijd van te maken. Ook de SAP pleit voor een nieuwe Europese betoging tegen het Europa van het kapitaal, voor een sociaal en solidair Europa naar aanleiding van de komende top van Brussel. Wordt Vervolg. ■

Ook een andere ZOMER mogelijk!...

Het 22ste jongerenkamp van de Vierde Internationale vond plaats in Barbaste op een terrein van de Franse vakbond CGT. Een knap terrein met tal van mogelijkheden, van ping-pong en een overdekt disco-forum tot tafeltennis. De context van het kamp was getekend door de G8-demonstraties en natuurlijk het protest tegen de Europese Grondwet. Iets meer dan 20 Belgen namen deel aan het kamp.

DOOR FRÉDÉRIC LEHEMBRE

Onze Franse vrienden hebben er een druk periode op zitten. De sociale strijd in Frankrijk verscherpt : men zag stakingen in de private en de publieke sector, betogingen en heel verfrissende acties van de kant van de scholieren voor de terugtrekking van het hervormingsplan van onderwijsminister Fillon. Wat het onderwijzend personeel betreft, heeft men een strijd van die omvang niet meer gezien sinds de algemene staking van '68. Toch leidde dit niet direct tot overwinningen, in tegenstelling tot die andere campagne, die voor de 'Non' aan de Europese Grondwet. Het was dan ook ondenkbaar dat deze klinkende overwinning niet centraal aanwezig zou zijn in het kamp.

Bij het samenstellen van het programma wordt nooit over één nacht ijs gegaan, maar toch slaagt men er in een aanbod uit te werken voor elk wat wils. Algemeen blijven de hoofdthema's elk jaar min of meer dezelfde, maar de inhoud is toch onderhevig

aan de actualiteit. Tal van workshops konden op nogal wat aandacht rekenen en ook de vormingen van Gilbert Achcar, Daniël Bensaïd, Lidia Cirillio, Léonce Aguirre... konden velen bekoren. Het is dan ook prettig om vast te stellen dat zulke mensen altijd klaar staan om hun ervaringen en kennis te delen met de nieuwe lichten. Daniël Bensaïd sprak tijdens een forum over de crises die het kapitalisme produceert, gaf diezelfde dag ook nog een workshop over mei '68 en een vorming waarin hij het boek van John Holloway 'De wereld veranderen zonder de

macht te grijpen' kritisch besprak.

Een kamp dient niet alleen om te praten, ervaringen door te geven, bij te leren... maar ook om na het kamp verder aan de slag te kunnen met die nieuwe dingen. Daarom organiseren we sinds enige jaren "permanente workshops" die rond één thema werken en die tot doel hebben op het einde van het kamp tot concrete initiatieven te komen. Zo

actief op het eiland Mindanao en getuigden over hun rol in de vredesonderhandelingen met de regering, de ervaringen die ze opbouwden met de drie verschillende volkeren die leven op het eiland, de solidariteit die ze daartussen proberen op te bouwen... Maar ook over het feit dat ze elke dag te maken hebben met repressie van paramilitaire groepen, de staat of autoritair linkse bewegingen zoals de mao-stalinistische Communistische Partij die nauwe banden onderhoudt met de Belgische PvdA. Dit alles maakt nog eens duidelijk waarom internationale solidariteit zo belangrijk is.

Om het internationaal gevoel nog wat aan te zwengelen waren er natuurlijk ook meer ontspannende activiteiten zoals de bar, de fuiven... en zoals elk jaar waren de vrouwen- en holebifuij weer hoogtepunten. Al mochten de concerten van enkele ska-bandjes tijdens de eerste drie dagen er ook wel zijn, evenals de foto-reportages over de voorbije dag die op groot scherm werden vertoond. Een ervaring die zeker mag meegenomen worden naar volgende kampen.

De Italianen die met iets minder dan honderd jongeren deelnamen aan het kamp zijn dan ook de volgende organisator. Als het van de Italianen afhangt, zal het volgend kamp alleszins

werd er beslist om zeker zichtbaar aanwezig te zijn in de voorbereiding van het Europees Sociaal Forum van 2006, onze activiteit binnen de studentenbewegingen op Europees niveau te coördineren en een internationale 'jongerenbrigade' te organiseren naar Venezuela om het proces van de Boliviaanse revolutie van dichtbij te leren kennen.

Van internationale brigades gesproken... Onze Filippijnse kameraden zijn er ook dit jaar weer in geslaagd om een vijftal mensen naar het kamp te sturen. Om die wat te integreren hebben we er niet beter op gevonden dan één grote Belgisch-Nederlands-Filippijnse delegatie te vormen. Op die manier leerden we de situatie kennen waarin onze Filippijnse kameraden verkeren. Ze zijn vooral

pogen merkproducten als Coca-Cola, Lays, Mars... te bannen. Het debat over boycot en acties van consumenten in solidariteit met arbeidersstrijd was dan ook één van de hevigste discussies op kamp. Is het niet straf dat merkproducten van de grote multinationals zo prominent aanwezig zijn op een socialistisch kamp? Moeten we niet proberen ook op onze kamp te tonen dat een andere consumptie mogelijk is... en noodzakelijk? Aan de Italianen dus om dit te bewijzen, maar zolang de Italianen zich aan de belofte houden dat een socialistisch kamp altijd een zonnig kamp is, zijn wij al lang tevreden! ■

Op kamp met de Vierde!

Antonio NEGRI & de Europese GRONDWET

debat

In de Franse krant **Libération** van 13 mei pleitte **Antonio Negri** ervoor de Europese Grondwet goed te keuren. De Italiaan, 71 jaar oud, is een belangrijke antikapitalistische filosoof en een sleutelfiguur in de andersglobaliseringsbeweging. Hij leverde de inspiratie voor de Italiaanse *'Disobidenti'* tijdens de betogingen tegen de G8 in Genua, en schreef samen met de Amerikaan Michael Hardt *'Empire'* in 2000 en *'De Menigte'* in 2004. Hij nam ook actief deel aan meetings in Frankrijk om zijn positie te verdedigen. We publiceren hierbij het interview dat hij in **Libération** gaf. Hij wordt van antwoord gediend door **Salvatore Cannavò**, lid van het nationaal politiek comité van **Rifondazione Comunista (PRC)** en co-directeur van het dagblad van de PRC, *'Liberazione'*.

**Hoe komt het dat een radicale con-
testerende stem zoals de uwe
oproept om ja te stemmen?**

NEGRI: Omdat de Grondwet een middel is om het Imperium te bevechten, die nieuwe gemondialiseerde kapitalistische maatschappij. Europa heeft de mogelijkheid om een rem te zijn tegen het eenheidsdenken van het economisch unilateralisme: dat is kapitalistisch, conservatief en reactionair. Europa kan een tegenmacht worden tegen het Amerikaans unilateralisme, zijn imperiale dominantie en zijn kruistocht in Irak om de olieproductie te domineren. De VS hebben dat goed begrepen, zij vechten sinds de jaren '50 als zotten tegen de Europese constructie. Ze zien er een instrument in om hun macht uit te breiden. Op dezelfde manier verzetten ze zich tegen de opkomst van China of tegen een regionale alliantie in Latijns-Amerika...

De Pro-Europeanen van het neenkamp verwijten precies aan de Grondwet dat die niet de drager is

van een model dat een alternatief kan zijn voor dat van de VS...

NEGRI: Daarmee ben ik het eens. Maar ze vergissen zich van afspraak. Ze maken een mythe van een grondwet die maar een overgang markeert. Die zal goed doen, en wel onmiddellijk. De echte kwestie is immers wie de wereldmarkt zal reguleren. Het nationale verzet functioneert niet langer als bolwerk. Enkel de verderzetting van de Europese constructie kan toelaten globale alternatieven op te bouwen voor wat ik de multitudes noem, de verzetsbewegingen tegen het Imperium. Dat zijn veranderingen die een nieuwe politieke ruimte afbaken waarin die verdomde natiestaat zal verdwijnen. De Grondwet opent een nieuwe stap in de richting van meer federalisme, zelfs al is ze niet federalistisch genoeg.

Hoe kan iemand die de markten zo fel te lijf gaat een tekst steunen die het liberalisme heilig verklaart?

NEGRI: Dat is niet de kwestie! We weten dat de geest van de Grondwet een liberale *fond* heeft... En dan? Ja, ze staat vol fouten, vol gebreken, maar ze introduceert nieuwe rechten via het charter van fundamentele rechten. We moeten pragmatisch zijn. Wat betekent het links te zijn vandaag? Welk alternatief stelt het neenkamp voor? Er is sinds een hele generatie niet één project van maatschappelijke reorganisatie, gedragen door de vakbonden of de civiele maatschappij, dat uitgelopen is op reële stappen vooruit. Wat willen ze? Een Europese Grondwet of een

Negri: " Ja, om die verdomde natiestaat te doen verdwijnen "

Grondwet van communistische snit?

Bent u net zoals andere ex-revolutionairen een 'realistisch-liberaal' geworden?

NEGRI: Ik ben niet plots een oude liberale klootzak geworden. Ik ben een realistisch revolutionair. Waarom is Frankrijk zo koppig? In Italië, in Duitsland of in Spanje is mijn boodschap hoorbaar, zelfs in andersglobalistische milieus. Ze hebben er de inzet van de 'ja' goed begrepen. In Frankrijk is het debat omgekeerd. Ik ga er door voor obscuur, maar het zijn de anderen die dat zijn. Ik ben duidelijk: je moet imbeciel zijn om te geloven dat je gelijkheid kunt bereiken op basis van een Grondwet. Als Frankrijk neen zegt hoewel het land samen met Duitsland de motor is van Europa, dan mist het een historische afspraak.

U speelt het spel mee van het 'ja of de chaos'?

NEGRI: Het is ja ofwel de *'politique du pire'*. Het is ja ofwel de verdwijning van een nieuwe ruimte van strijd tegen de hegemonie van het Imperium. Het is ja ofwel troonsafstand te doen tegenover de Amerikaanse neoconservatieven. Je kunt geen anti-imperialist, andersglobalist zijn en je niet bewust zijn

Salvatore Cannavò: Een overwinning van het Europese kapitalisme is geen haar beter dan een overwinning van het Amerikaanse kapitalisme.

van die krachtsverhouding! Het 'neen' vernietigt dit evenwicht; het vernietigt alles; het gevaar is enorm. Wat ook het resultaat is, er komt crisis. Als de Grondwet wordt afgewezen, zal de crisis Europees zijn. We zullen de terugkeer van familiebreuken meemaken, in Frankrijk, maar ook tussen Frankrijk en Duitsland. Ook als de 'ja' het haalt, is het crisis, onvermijdelijk. Maar die crisis zal internationaal zijn. Ze zal twee modellen tegenover mekaar stellen: het Europese en het Amerikaanse.

Salvatore Cannavò: Antonio Negri zei in de Franse krant *Libération* dat de Fransen ja zouden moeten stemmen tijdens het referendum over de Europese Grondwet op 29 mei. Hij kwam tot die volgens mij foute politieke conclusie door de analyse toe te passen die hij ontwikkelde in het boek *'Empire'* dat hij in 2001 samen met Michael Hardt schreef. Die analyse is zeker aantrekkelijk, maar hier komen de fouten en limieten ervan aan de oppervlakte. Negri's redenering kan pragmatisch en concreet lijken. Dat is de reden waarom hij geprezen wordt door de Franse intelligentsia die een 'neen' vrezten tijdens het referendum. Negri

zegt dat hij een 'realistisch revolutionair' is. Dit realisme wordt bepaald door zijn vastbeslotenheid de verwerping van de Europese Grondwet te vermijden. Hij gelooft dat dit aan de belangen van het Imperium zou toelaten de overwinning te behalen. (...) Hij legt uit dat als Frankrijk de Grondwet verwerpt, het hele gebouw zal ineenstorten, en de natiestaat als enige tegengewicht overblijft tegenover het Imperium. Als neen wint, gaan we terug naar de middeleeuwen, als ja het haalt, hebben we een kans twee modellen - het Europese en het Amerikaanse - tegenover mekaar te stellen. De neen-stemmer zou dus conservatief en obscurantist zijn. De ja-stemmer is 'realistisch revolutionair'. Een Frans ja zou de dynamiek versterken om van Europa een politieke, economische en militaire macht te maken, zoals we zagen sinds Maastricht in 1992. Het gaat hier om de langzame, tegenstrijdige opbouw van een supranationale entiteit, die een meer functioneel instrument zou zijn om de moderne globalisering te navigeren en daardoor een politiek, economisch en militair tegengewicht te kunnen zijn tegenover de Amerikaanse supermacht.

DE CONTRADICTIES VAN 'EMPIRE'

Als dat zo is, dan komt Negri's analyse van het Imperium in de problemen terecht. Die stelt immers dat de planeet geregeerd wordt door multinationale machtsnetwerken, die de natiestaten transcenderen, en andere institutionele ruimtes zoals de VN. Oppositie hiertegen kan niet gebaseerd zijn op staten, maar op een 'exodus' van de menigte van mensen die door die macht gecontroleerd worden. De wereld wordt doorkruist door een dicht netwerk van verbanden, maar dit is maar één deel van de realiteit. De oorlog in Irak toonde de limieten aan van de stelling dat er een ongedifferentieerd Imperium bestaat. De VS vielen er terug op hun traditionele instrumenten van imperialistische overheersing. De oorlog verdeelde Europa, en vooral de

Frans-Duitse alliantie. Dit kon niet verklaard worden aan de hand van de theorie van het 'Imperium'. Daarom argumenteerde Negri dat de VS een U-bocht hadden gemaakt en een 'staatsgreep' hadden gepleegd tegen het Imperium om hun particuliere belangen door te drukken. Negri dreigt zichzelf opnieuw tegen te spreken. Europa zou een deel van het probleem hebben moeten zijn, maar is nu een rem op het Imperium. Het Imperium wordt opnieuw de VS, waarbij de kapitalistische aard van de EU wordt miskend. Wat niet in ogenschouw wordt genomen, is dat de goedkeuring van de grondwet inderdaad een tegengewicht zou creëren tegen de Amerikaanse macht - maar alleen omdat die het Europese neoliberale project een duw in de rug zou bieden.

Uiteindelijk herneemt deze ideologie de optie die openstond voor de arbeidersbeweging van de 20ste eeuw, en waar die beweging vaak voor viel. Ze leidt ertoe het meest progressieve element van het kapitalisme te steunen. Achteraf realiseer je je dat de arbeidersbeweging haar belangen heeft opgeofferd aan de belangen van de sterkste kapitalistische speler.

Dat is wat op het spel staat in Europa vandaag. Een overwinning van het Europese kapitalisme is geen haar beter dan een overwinning van het Amerikaanse kapitalisme. Het zijn de antikapitalistische en anti-oorlogsbewegingen die de supranationale netwerken gecreëerd hebben die wij verder moeten opbouwen.

De arbeidersbeweging zal een alternatief uitbouwen dat een alternatief is voor zowel het Britse als het Amerikaanse model, zonder terug te vallen op nationalisme. De overwinning van de neen-campagne in Frankrijk opent de mogelijkheid om een proces van solidariteit verder te ontwikkelen.

Negri houdt niet van het woord socialisme, dat is één kant van de zaak. Maar maak van ons geen conservatieven, want hij is de conservatief. ■

Op 11 oktober wordt Verhofstadt opnieuw in het parlement verwacht voor zijn beleidsverklaring. Normaal gezien mét een akkoord over de sociale zekerheid en de eindloopbaan. Maar met Verhofstadt weet je nooit: ook tijdens de DHL- en B-H-V-crisis bleken deadlines niet zo strikt gerespecteerd te moeten worden. Opvallend is het overigens hoe de regering bijna struikelde over peanuts als B-H-V, maar vlotjes het Interprofessioneel Akkoord goedkeurde. De vraag is maar of het dit keer ook zo van een leien dakje zal gaan.

DOOR MATTHIAS LIEVENS

[pensioenen en sociale zekerheid]

Een volgende STRUIKELST voor paars? ^{TEEN}EEN

De onderhandelingen over het Interprofessioneel Akkoord eind 2004 waren een zware kluit. Tijdens de gesprekken over de eindloopbaan en de sociale zekerheid zit echter ook de regering mee aan tafel. Dat maakt het zaakje nog wat delicaat. De tegenstellingen worden immers nog eens verdubbeld. De vakbonden en werkgevers stonden al lijnrecht tegenover mekaar in de aanloop naar het overleg. Daarnaast komt nog de botsing tussen beide vakbonden en hun 'politieke vrienden' over de Algemene Sociale Bijdrage (ASB). Ook binnen de regering spitsen de tegenstellingen zich toe, tussen sociaal-democraten en liberalen, maar ook

tussen sp.a en PS. Het wordt vooral uitkijken naar die laatste twee. Topministers van beide partijen lanceerden al hun plannen. Die van Freya Van Den Bossche (sp.a) al liberaler dan die van Demotte (PS).

FREYA OF RUDY?

Opvallend is het kamp van waaruit het meest reactie kwam op de respectievelijke plannen. De nota 'Actief ouder worden' met 65 voorstellen van Van den Bossche stuitte op hevige kritiek van Di Rupo ('een provocatie'), Rudy Demotte en Bruno Tobback (sp.a) (die zich kanten tegen de pensioenmalus, waarbij mensen die 'te vroeg' op pensioen gaan, financieel gesanctioneerd worden), en vooral van de vakbonden, die prompt reageerden met een stakingsdreiging. De werkgevers daarentegen hadden het over een 'moedig amalgaam'. Vooral de loopbaanvereiste van 40 jaar en de sanctie op de pensioenuitkering van 4 % per jaar vervroegd pensioen (de zogeheten 'pensioenmalus') laten zien waar Freya de mosterd haalde. Vanuit de kant van de werknemers bekeken, haalde de 'stok' het duidelijk op de 'wortel'.

Demottes werkdocument voor 'een nieuw sociaal contract' daarentegen, kon vooral rekenen op spierbal-

lengerol aan de andere kant van het politieke spectrum. Unizo en het VBO noemden Demottes voorstel voor een robottaks (een heffing op de toegevoegde waarde), een 'regelrechte aanval op de innovatieve bedrijven en dus op de werkgelegenheid' en 'een breekpunt voor de werkgevers'. Volgens de VLD komt het plan neer op een verschuiving van de lasten in plaats van een vermindering ervan.

De vakbonden applaudisseerden omdat Demotte in zijn plan voorziet in de welvaartsvastheid van de uitkeringen, en hij ook de idee van een algemene sociale bijdrage (in gewijzigde vorm) oppikte. Het artsensyndicaat BVAS van Dr. Marc M o e n s lanceerde al een oproep voor een n a t i o n a l e betoging tegen het plan Demotte. Een aantal pleitbezorgers van de federalisering van de sociale zekerheid (stijl N-VA) sprongen direct op de kar om er een communautaire kwestie van te maken: die vermaledijde Demotte weigert de zogeheten Waalse misbruiken aan te pakken! Tussen haakjes, opvallend

'De schreeuw'
Freya Van den Bossche

Bidden met Demotte

hoe de N-VA er zich in haar persbericht om beklaagt dat de farma-industrie 'de dupe' wordt van Demottes 'ad hoc' hervorming van het geneesmiddelenbeleid...

Demotte liet zich vooral inspireren door een rapport van de Nationale Arbeidsraad (NAR) van 12 juli over de financiering van de sociale zekerheid. De 'sociale partners' werden geacht in dat rapport 'structurele voorstellen' te doen. Dat ze daartoe niet in staat bleken, wijst er nog maar eens op dat het water tussen vakbonden en patroons erg diep is: de ASB staat er tegenover verdere lastenverlagingen en minder sociale uitgaven. Uit het rapport blijkt vooral dat lastenverlagingen voor lage lonen meer jobs zouden opleveren (met andere woorden, ze maken die slechte jobs via financiële compensaties toch iets aanvaardbaarder), en dat de verschuiving van de last op arbeid naar belasting op consumptie daarentegen (Verhofstadts dada), jobs kost. Door Demottes zet sluipt de tegenstelling tussen vakbonden en patroons ook de regering binnen: de VLD gaat voor meer BTW, de PS volgt *grosso modo* de twee grote vakbonden. Fundamenteel blijft ook Demotte natuurlijk in liberale termen denken, ook al gaat hij minder ver dan Van den Bossche. Ook hij goochelt met lastenverlagingen om mensen te 'activeren'. Hij gaat bijvoorbeeld volop mee in het doodlopend straatje van de lastenverlagingen voor nacht- en ploegenarbeid, voor lage lonen en vijftig-plussers. Ook hij volgt de liberale redenering dat de sociale zekerheid 'op alternatieve wijze' moet gefinancierd worden, via fiscale middelen in plaats van sociale bijdragen (zie ook Rood nr. 14).

EEN KWESTIE VAN CENTEN

Komen daar nog de begrotingsperikelen bij, waardoor het dossier echt een heet hangijzer kan worden. Het voorspelde begrotingstekort voor dit jaar, dat op 600 miljoen werd geschat in juni, loopt al op tot 1,5 miljard. In 2006 dreigt een put van 4,6 miljard. Belastingverlagingen en gemeenteraadsverkiezingen in 2006 zetten extra druk op de overheidsfinanciën.

Tegelijk blijven de groeicijfers laag. Hoewel de recessie vermeden is, dankzij de 0,3 % groei in het tweede kwartaal van dit jaar (tegenover een nulgroei in het eerste kwartaal),

voorspelt de OESO een groei van slechts 1,3 % op jaarbasis. De federale regering rekt op 1,5 %. Een dergelijk lage groei, gecombineerd met een stijgende productiviteit, dreigt de werkloosheid alleen nog te doen stijgen. Daar gaan Verhofstadts 200.000 jobs (mocht iemand daar nog illusies in hebben)! Een noodzakelijk vraagaanzwengelend beleid door de overheid werd door de Maastrichtnormen en het stabiliteitspact onmogelijk gemaakt. Dalende inkomsten door zwakke groei en allerlei lastenverlagingen en een gebrek aan hefboomen om de economie aan te zwengelen kan alleen betekenen: verder besparen en hakken in de sociale zekerheid, 'omwille van de concurrentie'.

HOUDT VERHOFSTADT STAND?

Zal de regering daarover struikelen? Het is moeilijk daarover voorspellingen te maken. Wekenlang lagen de verschillende regeringen overhoop over B-H-V, 'probleem 177', waar nauwelijks iemand die buiten de rand woont van wakker ligt. Het Interprofessioneel Akkoord daarentegen, dat miljoenen mensen in dit land onmiddellijk aangaat, en waarvoor tienduizenden vakbondsleden werden gemobiliseerd, werd zonder enig verpinken doorgedruwd door de regering, nadat het ABVV het akkoord had gekelderde.

Je hoeft anderzijds geen glazen bol te hebben om te voorspellen dat paars geen fundamentele beslissingen over de sociale zekerheid zal kunnen nemen. De erg moeizame start van de onderhandelingen (de 'biechtstoelgesprekken' van Van den Bossche) wees daar al op.

Het ene rapport is het ANDERE niet...

Het regent studies en rapporten over vergrijzing. Opvallend is hoe alles wat vanuit de OESO en de Europese Commissie komt veel zwaardere woorden gebruikt dan de veel gematigder rapporten van het planbureau of de studiecmissie voor de vergrijzing. Ook de bekende 'brieven' van Frank Vandenbroucke en Johan Vande Lanotte, en de 30 'denkpistes' van Verhofstadts beleidsverklaring van oktober 2004 om mensen langer aan het werk te houden, zetten de druk op de ketel.

Een recente interessante studie komt van de Christelijke Mutualiteit (CM). Slechts 0,7 tot 0,8 % van de jaarlijkse groei van de gezondheidsuitgaven zou het gevolg zijn van de vergrijzing. De totale stijging van de gezondheidsuitgaven is vooral het resultaat van een prijseffect, eerder dan van stijgende volumes. Belangrijk zijn vooral de inflatie (39 % van de groei), de duurdere technologie, medisch materiaal en geneesmiddelen (30 %), en de stijging van de ligdagprijs (18 %), aldus de studie.

Verder concludeert het rapport: "de openbare gezondheidssector 'op zijn Belgisch' blijft toegankelijker, beter en rechtvaardiger dan de systemen die gedicteerd worden door een commerciële logica". Een duidelijke boodschap is dat.

Het budgettaire keurslijf maakt echter van **v e r d e r e** besparingen in de sociale zekerheid een **d r i n g e n d e** kwestie. Voorspellingen over de nakende val

gezinde houding binnen de regering en de wil om het risico te nemen. De fricties binnen de regering en de calculaties die ongetwijfeld worden gemaakt over de mogelijke gevolgen van een regeringsval, maken dit perspectief minder waarschijnlijk.

Maar als er onder de regering toch voldoende neoliberale consensus is (zoals ten tijde van het IPA) zonder tegelijk een grote dijkbreuk te willen forceren, als de werkgevers gepaaid kunnen worden met een handjevol extra lastenverlagingen en wat gemorrel aan het brugpensioen, en de vakbondstop mee in het bad kan worden getrokken (b.v. via de invoering van een soort ASB), is het niet onmogelijk dat men eruit komt (m.a.w. dat men de zaak op de lange baan schuift). Gevolg is dat het probleem niet fundamenteel wordt opgelost, maar de regering verder kopzorgen bezorgt, en dat tegelijk daarmee het liberaal afbraakproces *de facto* stukje bij beetje verdergaat. Minder snel dan bepaalde kringen zouden willen, maar dit is nu eenmaal het 'oude Europa' waar de vakbeweging nog sterker staat en voor een stuk andere overwegingen meespelen dan in Blairs paradijs. Het zal van de druk van onderuit afhangen of de vakbondstop dit spel zal durven meespelen. Mobiliseren zal nodig zijn!

van de regering zijn dan ook niet van de lucht. Dat een verzwakte Verhofstadt kost wat kost wil voortregeren, kan daar allicht niet veel aan veranderen. Dé grote factor die maakt dat zowel liberalen, christen-democraten als sociaal-democraten wel twee keer zullen nadenken voor ze in zo'n scenario stappen, is het Vlaams Belang. Dat zal na DHL, B-H-V en allerlei andere perikelen ongetwijfeld opnieuw de vruchten kunnen plukken van de politieke malaise, en zou ook federaal wel eens een tripartite noodzakelijk kunnen maken.

Een Globaal-planscenario, waarbij de regering doorzet ondanks een gebrek aan akkoord met de vakbonden en zo op een grote stakingsgolf stuit, veronderstelt een eens-

16 en 17 oktober: mobilisatie en feest van de Wereldvrouwenmars in Brussel

Nadat méér dan 400 Belgische vrouwen deelnamen aan de Europese mobilisatie van de Wereldvrouwenmars in Marseille, komt nu ook weer Brussel aan de beurt.

Op zaterdag 15 oktober organiseert de Belgische sectie van de WVM samen met het Vrouwen Overleg Komitee en de Nationale Vrouwenraad een groots vrouwenfestival in Brussel, onder de naam *Confettia*.

Heel de dag vinden er in de hoofdstad debatten, concerten en animatie plaats, ondermeer rond het nieuwe eisencharter van de WVM. Om 15.00u. trekt een mars door het centrum van Brussel. Deze grootse actieopening vervangt de jaarlijkse

vrouwendag van 11 november. Het belooft een zeer grote actiedag te worden die ook dient om de 100ste verjaardag van de Nationale Vrouwenraad in de verf te zetten. Daags nadien wordt er opnieuw actie gevoerd op de Brusselse Grote markt tussen 12.00u. en 13.00u. **t e g e n** armoede en geweld.

Rood brengt verslag uit...

www.wereldvrouwenmars.be

De wereldvrouwenmars in actie

VerGROOT de BRES !

DOOR DOMINIQUE WAROQUIEZ

terugtrekking van alle kolonies eisen, het einde van de bezetting, de vernietiging van de illegale Muur... Sharon spreekt over desengagement, of wat? Wat we willen, is geen show, maar respect voor de rechten van het Palestijnse volk, van de gevangenen en vluchtelingen, het einde van de straffeloosheid en van de destructieve vrijheid waar Israël nu van geniet. Laten we daarom de 'hulpoproep' beantwoorden van de hele Palestijnse maatschappij, een oproep voor sancties, investeringsbeperkingen en boycot zoals die recent werd gelanceerd door al haar samenstellende delen (zie www.nord-palestine.org): verenigingen voor de rechten van de vluchtelingen, voor de verdediging van de rechten van de gevangenen, vrouwencomités, organisaties van advocaten en ingenieurs, comités en coördinaties van boeren, de Algemene Federatie van Palestijnse Vakbonden (PGFTU), studentenverenigingen... een indrukwekkende lijst die uitdrukt hoe breed de oproep wordt gesteund, hoe dringend het is hem te beantwoorden door solidariteit te organiseren, boycotacties, sancties, investeringsbeperkingen te bepleiten.

BOYCOT!

In die zin is de campagne voor sancties tegen de Israëlische bezetting die begin juli op Europese schaal werd gelanceerd naar aanleiding van het sociaal forum een belangrijke uitdaging. Ze geeft alle militanten en organisaties die gevoelig zijn voor het onrecht dat het Palestijnse volk wordt aangedaan de gelegenheid om te eisen dat de regeringen, de EU en Israël ophouden hun verplichtingen te schenden zoals die zijn vastgelegd door het Internationaal Gerechtshof, de Vierde Conventie van Genève en de resoluties van de VN over de kwestie...

Genoeg praatjes: al meer dan drie jaar geleden stemde het Europees parlement de opheffing van het associatieverdrag EU-Israël, al meer dan drie jaar blijven de schendingen van het akkoord zich opstapelen ten voordele van de kolonisten, van Israël en de EU. Een jaar geleden verklaarde het Internationaal Gerechtshof de Muur illegaal en erkende ons land, samen met enkele andere, de verplichting om het advies voor de ontmanteling van de Muur te respecteren. En toch financieren bepaalde landen een deel van de infrastructuur van deze nieuwe vorm van apartheid. Teveel is teveel!

We spreken dan nog niet over de vluchtelingen uit '48 en over die duizenden anderen die sindsdien in 'voorlopige' kampen wonen! Onze landen en de Wereldbank kunnen zich er niet mee tevreden stellen onder het mom van de 'solidariteit' opnieuw op te bouwen wat Israël volledig strafeloos vernietigde, de infrastructuur te financieren van de apartheid, de muren en tunnels die Israël optrekt - zagezegd voor het goed van de Palestijnen, maar in feite om de toegang van de bantoustans beter te beheren! De Palestijnen lanceerden een oproep, aan ons om te antwoorden, actief te zijn in anti-oorlogsgroepen, verenigen, vakbonden... om deze campagne te verbreden. Informatiemateriaal is al beschikbaar, o.a. via de *Association Belgo-Palestinienne*, een folder, een petitie... Een aantal afspraken zijn al voorzien. Go! Als alle druppels water samen naar de zee stromen... ■

Meer info:

[Association Belgo-Palestinienne:](http://www.association-belgo-palestinienne.be/)
www.association-belgo-palestinienne.be/
 Actieplatform Palestina:
www.actieplatformpalestina.be
 Codip: users.skynet.be/bk291253/index.htm
 Vzw Vrede: <http://www.vrede.be/>

Meer dan ooit is het tijd voor actie ! Als er al een bres geslagen is, hoe minuscuul ook, dan moet die breder worden!... Waar is dan wel die opening, op een moment dat Ariel Sharon, even ijverig en sluw als altijd, voortgaat met de bouw van de monsterachtige onwettelijke grens tussen bantoustans en van honderden nieuwe woningen in illegale kolonies in de westelijke Jordaanoever, terwijl de internationale media hun camera alleen focussen op wat ze op oneerlijke wijze het 'desengagement' in Gaza noemen?

De bres bestaat erin dat het Israëlische leger een job moet doen die in het algemene niet de zijne is: de Israëlische soldaten hebben gewoonlijk de taak te doden, dodelijk te kwetsen, mensen op te jagen met knuppelslagen, raketten, kogels... Nu worden de Israëlische kolonisten van 'hun' gronden geëvacueerd. Dat zijn we niet gewoon, ook al zijn er precedents, zoals de evacuatie van de Sinai-woestijn. De taak is niet plezant, ook al gaat het wat vlotter dan gewoonlijk (na een lange psychologische training kan het leger wat kalmer omspringen met de kolonisten).

Uiteraard komt er nog een nasleep; het is helemaal niet evident dat de kinderen van Gaza tot aan de zee zullen kunnen, zoals ze dromen. De gevangenis die Gaza is, riskeert getransformeerd te worden in nog iets erger. Dat is ook de reden waarom we de bres moeten uitdiepen in plaats van ons te laten ontmoedigen! Solidariteit dwingt: laten we de

De SAP lanceert een nieuwe politieke campagne

Onder de slogan " Een andere politiek is mogelijk, tegen extreem-rechts en het neoliberalisme " lanceert de SAP vanaf september een nieuwe politieke campagne. Centraal element van de campagne is het 200 pagina's tellend fonkelnieuwe boek " Het neoliberaal bedrog " van de hand van Matthias Lievens, lid van het Politiek Bureau van de SAP. Daarnaast verschijnt er een campagnekrantje dat de voorstellen en ideeën van de campagne bondig samenvat. Ten slotte verschijnen er in de komende maanden ook pamfletten, affiches en stickers die de campagne kracht moeten bijzetten.

"Het doel van de campagne is om de neoliberale mythes met 'feiten en cijfers' te ontcrachten om zo aan te tonen dat een andere politiek dan de neoliberale mogelijk is", stelt Matthias Lievens in een gesprek met Rood. "De neoliberale politiek zorgt voor een enorme omgekeerde herverdeling waarbij de rijken rijker worden ten koste van de grote meerderheid van de loontrekkenden en uitgesloten. Om extreem-rechts te bestrijden is het noodzakelijk een alternatief project voor te stellen dat die politiek in vraag stelt ".

DOOR DE REDACTIE

MATTHIAS LIEVENS: Het uitgangspunt van de campagne is eigenlijk dubbel. Reeds 30 jaar aan een stuk volgen de opeenvolgende Belgische regeringen *grosso modo* hetzelfde beleid : om de economische crisis aan te pakken moeten de bedrijven in de watten worden gelegd met allerhande fiscale cadeaus, moet er bespaard worden in de sociale uitgaven, wordt de arbeidsmarkt geflexibiliseerd, krijgen private bedrijven toegang tot openbare sectoren... Men heeft altijd beweerd dat die neoliberale recepten voor economisch herstel zouden zorgen en uiteindelijk de hele samenleving ten goede zouden komen. Dertig jaar later stellen we vast dat de winsten van de bedrijven door al die gunsten inderdaad weer zijn gaan pieken, maar dat dit allerm minst leidt tot een daling van de werkloosheid of zelfs tot nieuwe investeringen. De winsten verdwenen in de zakken van de aandeelhouders. De neoliberalen hebben ons dus bedrogen. Terwijl ze beweerden dat

ze jobs zouden creëren, voerden ze in werkelijkheid een beleid waar enkel de rijken rijker van werden. Dat tonen we allemaal cijfermatig aan in het boek. Vandaar dus de titel "Het neoliberaal bedrog".

Ten tweede tekent zich tegen deze neoliberale socio-economische achtergrond ook een politieke crisis af. De sociaal-democratie maakt nu reeds 18 jaar deel uit van de Belgische regering. Ook tijdens die 18 jaar werd niet afgeweken van dat neoliberale pad, wat de kern van het sociaal-economisch beleid betreft. Door dat beleid nam de onzekerheid en de onderlinge competitie toe. Nog steeds zijn vandaag honderdduizenden mensen werkloos, tal van bedrijven sloten het voorbije jaar de poorten of dankten grote groepen mensen af ... Voor zij die wel nog aan de slag zijn, steeg de werkdruk en de flexibiliteit enorm. De consumptie van antidepressiva swingt de pan uit in België. Extreem-rechts maakte van deze groeiende onzekerheid - vooral

Matthias Lievens (SAP): "Enkel door te breken met het neoliberalisme kan links de verrechtsing stoppen"

in de steden - gebruik om mensen tegen elkaar op te jatten en haar racistische en ultrarechtse boodschap erin te krijgen bij de bevolking. Tijdens die 18 jaar ging het Vlaams Belang verkiezing na verkiezing vooruit. Extreem-rechts is dus de onbetwiste winnaar van 30 jaar neoliberalisme, dat kan niemand ontkennen.

We maken dus een dubbele vaststelling : 1) het neoliberalisme is gebouwd op bedrog en 2) extreem-

rechts is de winnaar van 30 jaar neoliberal beleid. Daaruit trekken we een politieke conclusie : om rechts en extreem-rechts te bekampen zal de linkerszijde moeten breken met het neoliberalisme en terug een eigen politiek project ontwikkelen waarin sociale herverdeling, collectieve dienstverlening, radicale democratie en internationale solidariteit centraal staan, in plaats van lastenverlagingen, sociale afbraak, privatiseringen en internationale concurrentie. De winsten die de bedrijven vandaag boeken tonen aan dat er méér dan middelen genoeg zijn om een politiek te kunnen voeren ten gunste van de meerderheid van de mensen. Wie heeft er gewerkt voor deze winsten? Wij allemaal natuurlijk! Het is dus normaal dat deze winsten aangewend moeten worden om onze sociale zekerheid te bekostigen, om openbare dienstverlening mee te organiseren, om onze wijken te verfraaien. Enkel zo'n links en positief politiek project kan erin slagen om de verzuring en de verrechtsing een halt toe te roepen. Het campagneboek "Het neoliberal bedrog" staat vol concrete alternatieven en voorstellen voor een ander beleid.

OOK EUROPA NEEMT IN DE CAMPAGNE EEN BELANGRIJKE PLAATS IN ?

MATTHIAS: Je kan het neoliberale beleid in België niet los zien van de opbouw van de neoliberale Europese Unie. Alle basisteksten en verdragen van de Europese Unie nemen de liberale 'vrije concurrentie' als uitgangspunt. Met de agenda van Lissabon, die tot doel heeft om van Europa 'de meest competitieve economie ter wereld' te maken, zien we hoe dat antisociale beleid echt Europees gecoördineerd wordt, al blijft het sociale dan formeel tot de bevoegdheid van de lidstaten behoren. Het is vandaag onmogelijk om het neoliberalisme enkel op het niveau van een Europese lidstaat te verslaan, omdat het net om een Europees gecoördineerd offensief gaat. Strijd op het niveau van de lidstaten blijft nodig maar moet gekoppeld worden aan Europese mobilisaties. De 'Nee' aan de grondwet in Frankrijk en Nederland betekent een belangrijke nederlaag voor het neoliberalisme in Europa. De

Bestel het boek "Het neoliberal bedrog"

We sturen jou het 200 pagina's tellend campagneboekje "Het neoliberal bedrog" op voor slechts 7 euro. Stort het bedrag op de rekening "Avanti", 001-4012225-90 met de vermelding "boek". Zin om mee te werken met de nieuwe SAP-campagne? Laat het ons weten:
info@sap-pos.org
0485/08.77.20

SAP pleit nu voor een Europese betoging gericht tegen de Europese top van 15 en 16 december in Brussel. We doen dat voorstel ook in ons campagnekrantje.

WAT IS HET DOEL VAN DEZE POLITIEKE CAMPAGNE EN WAT GAAT DE SAP NU CONCREET DOEN ?

MATTHIAS: Het neoliberalisme is de laatste decennia zo dominant geweest, dat heel wat mensen, ook in de linkerszijde en de arbeidersbeweging, moeite hebben om zich een alternatief voor te stellen. Ons boek bevat heel wat feiten en cijfers die aantonen dat het neoliberalisme zijn eigen beloften niet kan waarmaken en ons een rad voor de ogen wil draaien. Dit jaar zal de regering vijf miljard lastenverlagingen toekennen aan bedrijven. Men beweert dat die lastenverlagingen dienen om de jobs te creëren. Welnu, cijfers van het rekenhof tonen glashelder aan dat die fiscale cadeaus in het verleden helemaal niet tot een duidelijke stijging van het aantal jobs leidden. Integendeel, de weinige jobs die ze opleverden hebben we in werkelijkheid peperduur betaald. Tegelijkertijd wil men ons schrik aanjagen door verhalen over de onbetaalbaarheid van de sociale zekerheid. Men spreekt dan over enkele miljoenen euro's tekort. Welnu, wat betekenen enkele miljoenen tekort als je aan de andere kant miljarden cadeau geeft aan de patroons? Met dit soort van eenvoudige voorbeeldjes tonen we aan dat het weldegelijk mogelijk en nodig is om

de neoliberale politiek radicaal om te keren en terug aan herverdeling te doen ten gunste van de meerderheid van de mensen.

Deze feiten en cijfers moeten onze militanten en andere linkse militanten van de arbeidersbeweging en sociale bewegingen wapenen en in staat stellen om daar waar zij actief zijn steeds een radicaal antineoliberal en antikapitalistisch perspectief aan te reiken. Deze campagne zorgt ervoor dat je sterker staat in discussie met zij die toch maar vast willen houden aan de regering en haar beleid.

Maar evenzeer willen we met deze campagne de SAP sterker op de politieke kaart plaatsen in België en duidelijk maken welke alternatieven we voorstaan. We willen met deze campagne een bijdrage leveren aan de vorming van een alternatief programma voor de linkerszijde in België. Immers, als je het eens bent over het feit dat een alternatief mogelijk is, staan we opnieuw voor het oude probleem in ons land : hoe een politieke kracht opbouwen die een dergelijk project geloofwaardig politiek kan vertolken. Wij willen echter eerst op basis van deze campagne mensen in de linkerszijde verzamelen en concrete politieke initiatieven nemen. Zoniet span je de kar voor het paard. Tijdens de komende maanden zullen de afdelingen van de SAP aan de slag gaan met het campagnemateriaal en in zoveel mogelijk steden in ons land meetings en debatten organiseren om de campagne bekend te maken. ■

Na het Franse en Nederlandse "Neen" aan de Europese grondwet lijkt de Europese andersglobaliseringsbeweging in een nieuwe fase terechtgekomen. Terwijl er voordien ogenschijnlijk een muur stond tussen de sociale bewegingen enerzijds en de linkse politieke partijen anderzijds, was die "Neen" precies het resultaat van een gemeenschappelijke campagne van politieke en sociale krachten. Ook in andere landen als Engeland of Duitsland bouwen steeds meer andersglobalistische militanten mee aan politieke alternatieven. DOOR DAVID DESSERS

Andersglobalisme... En politiek

Het charter van Porto Alegre bepaalde dat politieke partijen als dusdanig niet welkom zijn in sociale fora. Deze bepaling was niet dom. Ten eerste bestaat er een reëel verschil tussen politieke partijen en sociale bewegingen. Sociale strijd en sociale bewegingen ontstaan rond een concrete en vaak specifieke inzet (racisme, sociale uitsluiting, mondiale ongelijkheid, milieuvernietiging, mensen zonder papieren etc.). Sociale bewegingen verzamelen grote en verscheiden groepen mensen met verschillende politieke en maatschappelijke *backgrounds* op basis van een aantal elementaire eisen en doen als dusdanig niet aan machtsverwerving. Ze oefenen eerder een maatschappelijke druk uit. Een politieke partij daarentegen groepeerd mensen op basis van een politiek programma, een omvattend alternatief voor de maatschappij en streeft rechtstreeks - via verkiezingen of via andere wegen - politieke macht na. De politieke partij kiest hierbij voor een duidelijke strategie (cfr. Reformisme - revolutie).

DE AUTONOMIE VAN SOCIALE BEWEGINGEN

Hoewel politieke militanten vaak een trekkersrol spelen in sociale bewegingen, is zo'n sociale beweging nooit louter het resultaat van een 'goede zet' van één of andere partij. Zeer vaak ontstaan ze zelfs buiten het oogveld van politieke partijen. Herinner je hoe heel wat radicaal-linkse partijen in Europa de andersglobaliseringsbeweging aanvankelijk als 'kleinburgerlijk' bestempelden, om er achteraf, ééns de draagwijdte ervan duidelijk werd, alsnog het voortouw van proberen te nemen. Uiteraard zijn er partijen die rondom zich kleine en door de partij gecontroleerde *fake* sociale beweginkjes opbouwen, maar die beweginkjes zijn dan in het beste geval slechts parasieten van de bestaande reële beweging.

Militanten van linkse partijen kunnen door hun politieke scholing en ervaring wel een belangrijke bijdrage leveren aan de opbouw van bewegingen en die partijen kunnen natuurlijk wel trachten in te spelen op de aan de gang zijnde sociale bewegingen. Op die manier kan er een

interessante dialectiek ontstaan tussen sociale bewegingen en politieke krachten. Kort: je kan als linkse partij niet exclusief de antiracismebeweging claimen omdat die beweging in de eerste plaats het resultaat is van de strijd van mensen die opkomen tegen een reële onderdrukking. Je kan als partij wel militanten leveren aan die beweging, de beweging mee opbouwen en mee de perspectieven van de beweging trachten te bepalen. Als antikapitalistische partij kan je daarnaast zelf campagne voeren rond de link tussen racisme, sociale uitsluiting en kapitalisme. Maar zelfs de beste en meest mature antikapitalistische partij kan de antiracismebeweging nooit in haar geheel claimen of er een antikapitalistisch programma aan opleggen. Sociale bewegingen kennen met andere woorden een autonome dynamiek.

'BEWEGINGEN DER BEWEGINGEN'

De andersglobaliseringsbeweging is van bij het begin een bijzondere 'sociale beweging' geweest. Het andersglobalisme was de 'beweging van bewegingen' die uiteenlopende sociale krachten samenbracht rond een kritiek op het mondiale neoliberalisme. Ze was het resultaat van een toegenomen gemeenschappelijke analyse van de verschillende sociale krachten. In Seattle stonden radicale milieuactivisten schouder aan schouder met metaalarbeiders, verenigd rond een kritiek op het neoliberalisme. Dat betekende niet enkel een bijzondere stap voorwaarts in de opbouw van een antineoliberaal front, het betekende ook dat het andersglobalisme een erg "politieke" sociale beweging werd die uiteenlopende krachten verenigde rond een algemene kritiek op het neoliberalisme en dus niet enkel rond één of ander gevolg ervan. Toch is de andersglobaliseringsbeweging geen politieke beweging in de strikte zin van het woord: ze mobiliseert maar beschikt niet over een echte strategie om macht te verwerven, ze is actief rond een aantal heel concrete politieke inzetten, maar beschikt niet over een echt politiek programma en ze steunt op militanten van zeer uiteenlopend politiek en maatschappelijk

pluimage (van revolutionaire marxisten, over anarchisten,

Andersglobalisme:
gedaan met spelen

tot reformisten, tot sociale activisten, tot jongeren voor wie al die termen geen concrete inhoud hebben). Als politieke militant kan je - en moet je - de andersglobaliseringsbeweging opbouwen omdat het een belangrijker uitdager is van het mondiale neoliberalisme, maar je weet ook dat jouw politieke programma niet het exclusieve programma van die beweging kan zijn. Als politieke partijen dat wel trachten te doen, breken ze eerder de sociale dynamiek dan dat ze de beweging mee opbouwen...

Toen men bepaalde dat het Wereld Sociaal Forum uitsluitend sociale krachten en dus geen politieke partijen samenbracht, betekende dat niet meteen een verwerping van politieke partijen of van de politieke strijd, maar wilde men in de eerste plaats de coördinatie en samenwerking van de sociale krachten tegen het mondiale neoliberalisme voorop plaatsen. Als men die krijtlijnen niet duidelijk vastlegde, vreesde men dat het Wereld Sociaal Forum binnen de kortste keren een verzamelplek zou worden van allerhande politici die er hun showtje zouden opvoeren en de beweging zouden aanwenden om hun eigen politiek te legitimeren of te verdoezelen (iets wat hoe dan ook niet helemaal vermeden kon worden...). Dat gevaar loerde vooral vanuit sociaal-democratische hoek, iedereen herinnert zich hoe de internationale sociaal-democratie 'en masse' neerstreek op het tweede WSF van 2002.

VRUCHTBARE GROND

De SAP heeft als partij altijd veel energie gestoken in de opbouw van strijdbare sociale bewegingen. De eerste bekommernis van zo'n engagement is de opbouw van de beweging zelf. Als we actief zijn in de beweging tegen de uitwijzingen en de opsluiting van mensen zonder papieren is dat in eerste instantie om de strijd van mensen zonder papieren te dienen en om als loyale militanten die beweging mee uit te bouwen. Tegelijkertijd weten we ook dat hoe meer strijdbare sociale bewegingen er bestaan in de maatschappij, hoe vruchtbaarder de grond wordt voor politieke organisaties die de maatschappij radicaal willen veranderen.

Naarmate de strijd van sociale bewegingen concrete vormen zal aannemen, zal de beweging ook meer en meer voor politieke keuzes komen te staan. Heel wat sociale activisten die opkomen voor een wereld waarin menselijke behoeften en milieubelangen op de eerste plaats komen, zullen vroeg of laat botsen op de grenzen van de kapitalistische orde. Doorheen een cyclus van sociale gevechten zullen de verschillende mogelijke politieke posities binnen bewegingen verder uitgekristalliseerd raken en kunnen er binnen het sociale kamp politieke tegenstellingen ontstaan tussen radicalere, antineoliberale of antikapitalistische krachten enerzijds en gematigdere, sociaal-liberale krachten anderzijds. In die zin levert haast elke sociale strijdgolf ook een nieuwe generatie van bewuste militanten op die op zoek gaan naar een politieke organisatie om de maatschappij te veranderen. Een revolutionaire partij tracht uiteraard de meest bewuste militanten van sociale bewegingen, over de op en neergaande golven van de sociale strijd heen, een permanent organisatorisch kader te bieden. Maar dat doe je in de eerste plaats

door in de praktijk te tonen dat je omwille van het feit dat je georganiseerd en politiek geschoold bent een beweging

kan opbouwen en er een perspectief aan kan bieden.

De SAP gaat ervan uit dat sociale bewegingen enerzijds onontbeerlijk zijn om de maatschappij te veranderen maar anderzijds niet volstaan. Als het de andersglobaliseringsbeweging menens is met haar strijd voor een "andere wereld" die niet door de koopwarenlogica beheerst wordt, dan zullen de andersglobalistische activisten op termijn niet buiten de opbouw van ook politieke organisaties kunnen, die de strijd van de beweging op het politieke terrein voeren. Zoniet blijven de andersglobalisten op de keper beschouwd de gevangenen van de heersende politieke krachten. Daarom is het aan de andersglobalistische activisten zelf om een politieke kracht op te bouwen in samenwerking met die politieke krachten die wel bewezen hebben dat ze de eisen van de andersglobalisten consequent verdedigen.

NIEUWE CONSTELLATIE

Dat laatste is er gebeurd in Frankrijk in de campagne tegen de Europese grondwet. Eerder dan dat één of andere partij erin slaagde om de andersglobalistische basis in grote mate binnen te rijven, ontstond er rond een concrete politieke inzet een nieuw front van linkse sociale bewegingen (met Attac-Frankrijk in de hoofdrol), een syndicale linkerzijde (Sud, Solidair, CGT) en linkse politieke partijen (voornamelijk PCF en LCR aangevuld met een linkerzijde van de PS). Dit nieuwe front slaagde erin de campagne tegen de Europese grondwet te winnen en zo het neoliberale Europa een uppercut van jewelste te verkopen. Of deze nieuwe constellatie van politieke en sociale linkse krachten in Frankrijk een basis kan vormen voor verdere politieke actie moet nog blijken, maar duidelijk is wel dat vandaag in Frankrijk het rigide onderscheid tussen de sociale krachten en de linkse politieke krachten niet meer op dezelfde manier kan gemaakt worden als voorheen. Ook in Engeland zagen we hoe andersglobalisten, anti-oorlogsactivisten, linkse syndicalisten, migrantenorganisaties samen met antikapitalistisch links en een uitgerangeerde *Labour*-linkerzijde samen de politieke kracht *Respect* opbouwden (en voor het eerste sinds lang een parlementair binnen haalden links van *Labour*). Zelfde verhaal voor Duitsland, waar sociale, syndicale en linkse politieke krachten samen bouwden aan een links alternatief voor de verkiezingen van september, nl. 'Whalalternative'.

Het onderscheid tussen politieke partijen en sociale bewegingen is reëel en zinvol. Een sociale beweging komt er nooit op vingerknip van een politieke partij. Maar het is even logisch dat doorheen een cyclus van sociale gevechten en conflicten sociale activisten overtuigd raken van de noodzaak van politieke actie. Deze bewustwording kan de grond vormen voor nieuwe politieke bewegingen. Op dergelijke momenten is het de taak van antikapitalistische politieke krachten om de radicalere, antineoliberale activisten de hand te reiken en samen te bouwen aan een politieke kracht. En zij die op dergelijke momenten zich plots en zelfs verrassend ontpoppen tot de grootste verdedigers van de scheiding tussen het sociale en

het politieke veld zijn zij die aan de kant van de gevestigde politiek staan en de opbouw van een nieuwe politieke kracht koste wat kost willen vermijden. ■

Er dreigt een ware mensenjacht tegen mensen zonder papieren in Antwerpen. Dat was de boodschap van Jos Geudens, Edwin Delanoeye en Frank Hosteaux, de trekkers van de actiegroep **Basta!**, in een interview met **Rood** een half jaar geleden. Dat interview werd toen afgenomen in een lagere school in Antwerpen-Noord waar méér dan de helft van de kinderen niet over geldige verblijfsdocumenten beschikt. Dat geeft een beeld van de toestand. Die kinderen kijken nu samen met hun ouders met angst het **Plan Veilig** tegemoet, het plan van het stadsbestuur dat voorziet in huis-aan-huis controles in Antwerpen-Noord. Vele wijkbewoners - kinderen, vrouwen, mannen, oudjes - vrezden opgespoord te worden door de politie en uitgewezen te worden. **Basta!** trok de voorbije maanden van leer tegen dit plan, sensibiliseerde en organiseerde de betrokken mensen en voerde de druk op de progressieve partijen uit het stadsbestuur op. Deze maand moet het plan in werking treden. Tijd voor een tussentijdse balans.

INTERVIEW DOOR DAVID DESSERS

De 'grote sociale kuis' van het Antwerpse stadsbestuur

[Jos Geudens, Edwin Delanoeye en Frank Hosteaux (Basta!) over het "Plan Veilig"]

Een half jaar geleden hadden we al een gesprek over het Plan Veilig en het verzet van Basta!. Wat is er inmiddels gebeurd?

JOS GEUDENS: De druk die wij uitgeoefend hebben als Basta! heeft gedeeltelijk gewerkt, in die zin dat volgens de nieuwe versie van het plan noch de politie noch de Dienst Vreemdelingenzaken aanwezig zullen zijn tijdens de huis-aan-huis controles en dat de mensen één week op voorhand ingelicht zullen worden over het bezoek. Gezien er ook geen huiszoekingsbevel is, kunnen de mensen altijd weigeren om de deur te openen. Maar schepen Grootjans zegt wel dat al die zaken geïnventariseerd zullen worden. Plus, indien men illegalen aantreft, zal de Dienst Vreemdelingenzaken wel onmiddellijk verwittigd worden. We blijven dus zeer alert, want het plan blijft gevaarlijk, voornamelijk voor mensen zonder papieren.

We zijn er duidelijk wel in geslaagd om vooral de groenen zeer sterk onder druk te zetten. Zoals je weet werd het Plan Veilig goedgekeurd door de hele fractie van Groen!. Men is dat na ons protest een beetje in vraag gaan stellen. Meer en meer worden er vanuit Groen! vragen

gesteld over de uitvoering van het plan. Het gaat daarbij steevast over de dingen die wij als Basta! hebben aangekaart: de huis-aan-huisbezoeken, het straatverbod, de houding ten opzichte van *sans papiers* etc. Patrick Janssens heeft recent beweerd dat hij een gesprek met Groen! wil over het plan, gezien er "serieuze meningsverschillen bestaan in het college".

EDWIN DELANOEYE: Eigenlijk is het Plan Veilig opgesplitst in een aantal deelplannen. Ten eerste zijn er de huis-aan-huis controles die inmiddels 'huisbezoeken' worden genoemd. Daarnaast zijn er een aantal andere plannen die eraan gelinkt zijn. Eén ervan is het plan 'Veilig traject terminal'. Dat plan kwam weinig aan bod tijdens onze eerdere kritieken, maar het is wel gevaarlijk. Het komt erop neer dat men een grote databank zal uitbouwen met allerhande gegevens over de inwoners van de stad, gelieerd aan 'veiligheidsproblemen'. Uiteraard dienen de huis-aan-huiscontroles dus ook om deze

gegevensbank te voeden. Die huis-aan-huiscontroles zullen uitgevoerd worden door vier personen waarvan er één rechtstreeks ressorteert onder de Cel 'Integrale Veiligheid'. Het zal die persoon zijn die de gegevens verzamelt voor die databank. Hoewel de politie en de Dienst Vreemdelingenzaken dus niet aanwezig zullen zijn tijdens de controles zelf, zullen ze natuurlijk wel al die gegevens doorgespeeld krijgen. Daarrond is er trouwens een klein relletje ontstaan, toen tijdens een live-uitzending van Ter Zake bleek dat het stadsbestuur hiervoor geen toestemming had gevraagd bij de privacy-commissie. Vandaar dat de controles nu wel moeten aangekondigd worden, één week op voorhand. Maar je kan dus stellen dat de politie via die databank toch meekijkt over de schouders van dat controleteam. In de grond werd er aan het concept en

aan de doelstellingen van het plan Veilig dus niets gewijzigd.

FRANK HOSTEAUX: Tijdens die controles zal men in Antwerpen-Noord onvermijdelijk bij mensen zonder papieren uitkomen. Dat wordt allemaal genoteerd en doorgespeeld aan de politie. Ook als men merkt dat de woning in een te slechte staat is, zal de politie er later een 'Krot op'-controle uitvoeren en in één trek de mensen zonder papieren oppakken. Vandaag vindt er reeds een heuse mensenjacht plaats in Antwerpen tegen mensen zonder papieren, via allerhande controles en plannen. Dit plan zal die jacht enkel maar verergeren, want de controles starten dan wel zonder politie erbij, maar zullen in zeer vele gevallen wel eindigen in politiecontroles.

Wat heeft Bastal de jongste maanden gedaan?

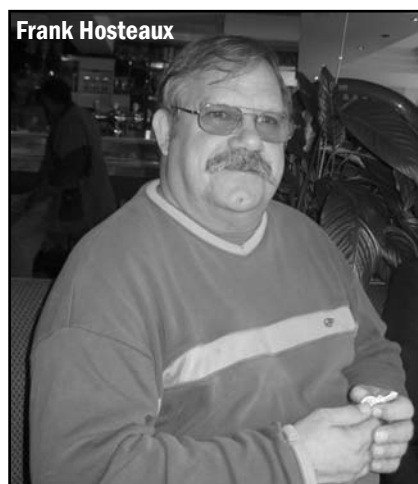
Jos: Via de pers en de media hebben we ons protest laten horen. Dat heeft een zekere weerklank gekregen, ook in de wijken waar de controles zouden doorgaan. Wij hebben ook rechtstreekse acties gevoerd naar de bewoners van die wijken om hen te waarschuwen. Aanvankelijk werd onze

kritiek onder meer door de mensen van Groen! gecounterd met de bewering dat het om een sociaal plan zou gaan, dat de woonproblemen van de mensen in kaart zou moeten brengen. Daarom hebben wij zelf een alternatief plan opgesteld, om duidelijk te maken dat er andere manieren bestaan om de noden van die wijken te leren kennen. Dat is erg

belangrijk geweest voor onze werking. Wij zeggen dat als je iets sociaals wilt doen, je daar ook middelen voor moet hebben. Dat vereist dat je iets aan de schuldenlast van de stad doet. Vervolgens moet je steunen op bestaande antennes zoals scholen, sociale organisaties etc. om het huisvestingsprobleem en het werkloosheidsprobleem in kaart te brengen.

Voorts zijn we tot de conclusie gekomen dat de mensen zonder papieren georganiseerd moeten worden. In Luik bestond er al een zelforganisatie van de *sans papiers*, nl. de *Union pour la Défense des Sans Papiers* (UDEP). We zijn nu gestart

met zo'n zelforganisatie in Antwerpen. Dat is een echt succes. Op de vergaderingen komen steevast zo'n 100 mensen af. Er bestaat inmiddels ook een nationale UDEP-coördinatie. Op die manier organiseren de mensen zichzelf en komen ze ook zelf in actie. Dat zorgt er bijvoorbeeld ook voor dat er nu voor het eerst een contact plaatsvindt tussen schepen Erwin Pairon en de UDEP. Die zelforganisatie is dus een wapen in de strijd tegen de steeds maar toeneemende verrechtsing in Antwerpen en de actieve opsporingspolitiek tegen mensen zonder papieren.

EDWIN: We zien hier constant de gevolgen van die verrechtsing. Zo heb je bijvoorbeeld café De Ketel in het Schipperkwartier, een plek waar nogal wat Afrikaanse prostituees zonder papieren komen. Welnu, de ene week

werd er een vrouwenvleugel geopend in het gesloten centrum van Merksplas, de week daarop werd de Ketel leeggehaald. Dat is dus een echt gecoördineerd beleid. Ander voorbeeld: de politie stelt zich op aan de uitgang van een metrostation vlakbij een centrum ter ondersteuning van mensen zonder papieren. Dat zijn gerichte controles. Die mensen vliegen dan naar Merksplas. We proberen daarom ook een werking op te zetten rond de toestand van die mensen in gesloten centra.

Jos: Er is trouwens niet enkel een probleem in de gesloten, maar ook in de open centra. Tal van mensen gaan lopen in de open centra omdat ze schrik hebben dat ze daar zullen worden opgepakt. Die moeten dan met kinderen op straat zien te overleven! Dat is destijds ook gebeurd in Westende, waar heel wat mensen op de loop zijn gegaan. Zij kwamen op straat terecht of moesten onderduiken. Heel wat mensen uit Westende leefden bijvoorbeeld ondergedoken in het Klein Kasteeltje zonder dat de directeur en de begeleiders dat wisten. Verschillende Iraanse gezinnen hebben daar maandenlang zo gewoond.

EDWIN: Men heeft de capaciteit van de gesloten centra verhoogd en men is die nog altijd aan het verhogen. Het aantal repatriëringen wordt opgevoerd, en nu heeft men de mogelijkheid om actief op te sporen. Wat men doet in de open centra is een rechtsstaat onwaardig. Mensen die tweemaal een negatief antwoord kregen op hun asielaanvraag, kunnen normaal nog in verweer bij de Raad van State. Vandaag kan men die echter gewoon oppakken. Dat gebeurt in open centra. In Vlaanderen zijn daar al een vijftigtal gevallen van bekend, onder andere ook in Kapellen. Normaal gezien moeten mensen daarvan twee dagen op voorhand verwittigd worden. Maar wat zien we in Kapellen? Men zegt gewoon tegen een bepaalde familie: morgen komt de politie u halen, en dan worden die mensen opgesloten in aparte cellen. Dat heeft zelfs de

pers gehaald. Dat kan gewoon niet! Al die praktijken gaan *in crescendo* en in Antwerpen neemt dat serieuze afmetingen aan, gezien er hier heel wat mensen zonder papieren wonen. Men wil de wijken vernieuwen, onder andere waar die mensen zitten. *De Morgen* kopte: 'Antwerpen-Noord wordt tweede Zuid', een chique wijk dus. En als men dat wil, moet men af van mensen die hier zonder papieren leven.

FRANK: Iets anders nog is hoe het Koningsplein, een plein waar de Afrikaanse gemeenschap thuis is, op alle mogelijke manieren wordt gevisieerd. Er zijn aanhoudend controles van de politie. In zowat 95 % van de gevallen is de Dienst Vreemdelingenzaken daarbij aanwezig. Men wil de huidige handelaars, vooral uit de horeca, verdrijven door hen een miniem aanbod te doen om hun zaak om te schakelen naar een andere bedrijvigheid. Ze krijgen daar een premie voor, maar die is uiterst gering.

Het Koningsplein ligt dicht bij het centraal station, waar binnenkort veel TGV's zullen rijden. Precies daarom willen ze van die wijk een tweede 'Zuid' maken, met chique winkels en dergelijke. Het probleem is dat je dan botst op de huidige inwoners van die wijk, achtergestelde mensen, zowel Belgen als migranten. Die moeten dus verdrongen worden naar een andere kant van Antwerpen. Op dit moment is men dus bezig om een gedeelte van de stad te vernieuwen, zonder inspraak van de mensen die daar wonen. Men heeft er nu ook de nieuwe bibliotheek van de stad 'Permeke' ondergebracht, met een hippe horecazaak. Een echt prestigeproject dat ervoor moet zorgen dat de sociale samenstelling van het plein in de toekomst verandert. Het Koningsplein is bijvoorbeeld ook het enige plein waar geen terrassen mogen opgesteld worden. Alle andere pleinen in Antwerpen mogen dat wel. Afgelopen zondag stond er aan zowat elk Antwerps café een barbecue buiten. Maar opnieuw: op het Koningsplein mocht het niet. Daarop hebben we dan maar een

ludieke actie opgezet.

Jos: Wat we nu proberen, is om al diegenen die niet akkoord zijn met de visie van het stadsbestuur op verschillende vlakken - de 'krot op'-acties, huisvesting, het beheer van de schuldenlast, het Koningsplein, urbanisatie en ruimtelijke ordening enz. - samen te brengen. Je moet weten dat het stadsbestuur in Antwerpen heel breed gaat: enkel het Vlaams Belang en één NV-A-er zitten in de oppositie en duwen heel het college naar rechts. Vanuit Basta! proberen we een breder front te bouwen tegen dat beleid dat steeds meer repressieve en anti-sociale kenmerken heeft. We vrezen wel dat er een nieuwe verrechtsing gaat komen in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. Er is hier op heel korte tijd veel veranderd. We zitten echt op een hellend vlak in Antwerpen.

EDWIN: De echte kentering is er gekomen met de machtsgreep van Patrick Janssens en met het projectfonds in 2003. Je zag de ganse omvorming van de SIF-gelden tot het sociaal stedenfonds. Dat hield een echte verandering van visie in. Tot dan ging men er op één of andere manier nog vanuit dat je via allerhande sociale projecten, de verkommerde wijken in Antwerpen er terug bovenop moest helpen om zo de politieke crisis te bezweren. In 2003 werd het geweer van schouder veranderd en ging men er vanuit dat al

dat sociaal werk toch niets uithaalt. Men zag dat als een verloren zaak en zou zich voortaan richten op stadsvernieuwing om nieuwe categorieën van mensen aan te trekken.

Een groot deel van de SIF-gelden, die besteed werden aan zinvolle projecten met een sociaal emancipatorische visie, werden gewoon afgeschaft. Een 80tal mensen die in allerlei sociale projecten werkten, werden toen ontslagen. Dat was een beetje de voorbode.

Vervolgens had je de hele VISA-affaire, om te eindigen met de komst van Janssens.

Binnen het kader van het stadsplan veiligheid doen ze nu gedurende 6 weken of twee maanden een eerste huisbezoek. Dan verwerken ze die gegevens en vervolgens voorzien ze een periode van ik geloof drie tot negen maand, afhankelijk van de grootte van de straat en het aantal bewoners, om een tweede bezoek te brengen. Als je die periodes bij mekaar optelt, zal dat spel duren van september 2005 tot oktober 2007. Dat is dus een periode van twee jaar die ze daarvoor uittrekken, waarin ze zich een vrijgeleide geven om in die straten gewoon te komen aanbellen. Zo wordt permanent druk uitgeoefend en onrust gezaaid.

Jos: Grootjans heeft het letterlijk gezegd: zelfs als die huis-aan-huis controles niets opbrengen, dan nog is het plan zo geconcipieerd dat heel wat mensen vanzelf de wijk zullen nemen. En dan kom ik op de hele kwestie van de kinderen zonder papieren. Veel mensen zonder papieren zijn hier met hun hele familie, met kinderen die hier al vier-vijf jaar naar school gaan. Ook die kinderen worden opgejaagd door de politiecontroles. Op 31 augustus gaan we naar Frank Vandenbroucke met de kinderen zonder papieren, om te eisen dat ze niet in gesloten centra zouden worden opgesloten en dat ze - en dat is heel belangrijk - heel hun schoolloopbaan kunnen vervolmaken. Dat is ook een idee dat door de onderwijskoepels onder druk van de beweging van kinderen zonder papieren naar Dewael is overgebracht. Wij hopen echt het komende schooljaar niet meer geconfronteerd te worden met kinderen die verdwijnen uit de klas om in gesloten centra terecht te komen, zoals het voorbije jaar. ■

Zaterdag 19 november
Brussel

Colloquium, film en internationale meeting

Opgedragen aan

Ernest MANDEL

1923-1995

Programma:

Van 9u30 tot 17u30

Colloquium over Ernest Mandel

georganiseerd door
de Ernest Mandel stichting
en de Formation Leon Lesoil

Vier sessies:

1 Het nieuwe kapitalisme

Met Michel Husson en Francisco Louça

2 Entrisme en revolutionaire organisatie

Met Georges Dobbeleer, Guy Desolre, François Vercammen

3 Marxisme en ecologie

Met Daniel Tanuro, Gaby Maissin, Isabelle Stengers (ov.)

4 De politiek van Ernest Mandel

Met Eric Corijn, Eric Toussaint, François Vercammen, Tariq Ali, Francisco Louça

Vertaling voorzien

Toegang: 5 € (gratis voor werklozen en kleine inkomens)

Tijdens de filmprojecties wordt een receptie met buffet voorzien.

Iedereen welkom!

Tussen 17u30 en 20h

filmaanbod

Ter gelegenheid van de tiende verjaardag van het overlijden van onze kameraad Ernest presenteert *Avanti-productions* 3 films, die vanaf 19 november beschikbaar zullen zijn op DVD.

"Een mens genaamd Ernest Mandel"

Van Frans Buyens, een portret van Ernest uit 1972 en nu in het Frans ondertiteld door *Avanti-Productions*, 40 min.

"Filet Américain"

Film van Robbe De Hert uit 1981, 90 min.

"Ernest Mandel, een leven voor de revolutie"

Een nieuwe film van Chris Den Hond uit 2005, 60 min.

Van 20u tot 22u

Internationale Meeting

georganiseerd door de Formation Léon Lesoil en de SAP

"het verzet tegen de liberale en militaristische Europese Unie"

met: *Tariq Ali (Groot-Brittannië), Michel Warschavski (Israël/Palestina), Francisco Louça (Portugal), een vertegenwoordiger van Rifondazione Comunista, van de LCR...*

Een mens genaamd Ernest Mandel

Interview

Hier volgen uittreksels uit de VRT-documentaire die Frans Buyens in 1972 maakte over Ernest Mandel. De volledige documentaire zal in avant-première getoond worden op zaterdag 19 november 2005 naar aanleiding van een colloquium in Brussel over Ernest. De documentaire zal vanaf november beschikbaar zijn op DVD, samen met een tweede DVD die in de maak is over het leven van Ernest Mandel.

TRANSCRIPTIE: CHRIS DEN HOND

Mijn ambitie is de wereld te helpen veranderen, de fundamentele verandering van de maatschappij. Dat is een grootse ambitie, omdat de verandering die wij willen teweegbrengen de grootste, de diepste maatschappelijke omwenteling is in de geschiedenis van de mensheid; we willen een maatschappij scheppen waarin al degenen die tot nu toe uitgebuit en onderdrukt werden in de rechtstreekse, onmiddellijke en dagelijkse zin van het woord de meesters, de bazen worden.

Bliksemafleiders, daar kan men tegen. Mensen die kritiek uitbrengen op de maatschappij, scherpe wetenschappelijke kritiek, die de euvels van de maatschappij ontleden, die zelfs profeten van onheil zijn, dat speelt allemaal een positieve rol. Dat kan allemaal in de maatschappijssystemen worden geïntegreerd. Waar het gevaarlijk wordt, waar men zegt: "Tot hier en niet verder", dat is het punt waar revolutionaire en kritische theoretici niet alleen zeggen wat er slecht is, maar ook zeggen dat je daar iets tegen moet doen. Oproepen tot actie, oproepen tot handelen. Ik ben dus in de ogen van de heersenden een gevaarlijk iemand, omdat ik mij er niet toe beperk te zeggen wat iedereen weet en voelt, dat er fundamenteel dingen zijn in deze maatschappij die niet kloppen, maar dat ik een stuk verder ga. Waar zouden we naartoe gaan, wanneer al degenen die ervan overtuigd zijn dat wij in een slechte maatschappij leven, zouden beginnen te handelen tegen die maatschappij. Ik geloof niet dat die lang zou blijven leven.

Waar het regeringen in werkelijkheid om gaat, is niet zozeer de ideeën *per se* te bevechten. Ideeën die in de lucht zweven, die op papier staan, die gedrukt worden of alleen maar door het gesproken woord gedragen zijn, dat vrezen die heren niet zo sterk. Wat zij vrezen is de organisatie. Wat zij vrezen is de georganiseerde actie, het georganiseerd trachten die ideeën te verwezenlijken.

Waarom is het belangrijk de maatschappij radicaal en globaal te veranderen? Niet alleen om betere verhoudingen te kennen dan de huidige, niet alleen om redenen van meer rationaliteit, rechtvaardigheid en broederlijkheid, maar omdat het voortwoekeren van een ten dode opgeschreven maatschappij geweldige gevaren met zich meebrengt. Marx heeft 125 jaar geleden reeds voorspeld dat, wanneer de mensheid zou toelaten dat het kapitalisme overleeft, dat we dan een tendentiële omvorming zouden kunnen krijgen van productiekrachten in destructiekrachten. Wij zien vandaag op verschrikkelijke wijze de potentiële verwezenlijking van die dramatische voorspelling. We leven allemaal in de schaduw van een kernwereldoorlog en een kernenergie die alle hogere vormen van leven op aarde zou kunnen vernietigen. Wij leven nu in de

schaduw van een permanente milieuverontreiniging die de atmosfeer, het water, de elementaire levensvoorwaarden voor de mens binnen een eeuw of een halve eeuw reeds in vraag kan stellen. Wij leven ook in een inwendige milieuverontreiniging van de mens door de verschrikkelijke gevolgen die de kapitalistische vervreemding, vervreemding van de producent, van de verbruiker, van de burger in de individuen verwekt. De vreselijke toename van geestesziekten, van verstoring van geestelijk en moreel evenwicht in de individuen, kortom de gevaren die op ons toekomen zolang wij in zulke maatschappij blijven leven. Die gevaren groeien exponentieel. Ze nemen veel sterker toe dan de economische groei, groeien veel sterker dan de materiële rijkdom. Nu reeds hebben ze verschrikkelijke zaken tot gevolg, de honger in de derde wereld, miljoenen mensenlevens worden elk jaar vernietigd niet ten gevolge van de absolute verarming van de mensheid, maar van de slechte verdeling of verkeerd gebruik van de materiële hulpbronnen. Al die verschrikkelijke dingen dreigen zich te vermenigvuldigen wanneer die irrationele maatschappij verder blijft bestaan.

Als je acht uur voor een baas werkt, als je acht uur aan de band staat, als je acht uur mechanisch werk doet, dan kan je niet het gevoel hebben dat je voor de ontplooiing van je eigen persoonlijkheid werkt. Daarin kan het kapitalisme niet slagen en daarom krijg je dus periodische uitbarstingen van ontevredenheid tegen die vervreemding, tegen die arbeidsorganisatie, tegen die bedrijfsstructuur. Dat is vandaag misschien de hoofdbron van opstandigheid in de werkende klasse en de belangrijkste verklaring waarom er gebeurtenissen zoals mei '68 komen. Dat is ook de reden waarom mijn vrienden van de Revolutionaire Arbeidersliga en ikzelf sinds jaren onder andere propaganda maken voor de leuze van de arbeiderscontrole op de productie.

CHE GUEVARA

De ontmoeting met Che Guevara in 1964 is voor mij een belevenis geweest; de ontmoeting met een groot revolutionair leider die zich in dezelfde traditie van Marx, Lenin, Trotsky vereenzelvigt, die geen enkele persoonlijke machtswellust of berekening of behoud van materiële voordelen nastreeft. Zijn gedachten, beslommingen en dromen draaiden uitsluitend om de revolutie. Terzelfdertijd zou het zeer verkeerd zijn in hem een romanticus te zien, iemand die alleen maar droomde en met zijn hoofd in de wereldrevolutie of in de revolutie van Zuid-Amerika leefde. Che, zoals trouwens Trotsky in Rusland tijdens de opgaande jaren van de Russische revolutie, werd als een knappe administrator beschouwd. Zijn ministerie was het enige

waar de mensen op tijd binnenkwamen, waar alles normaal functioneerde. In de discussie, waar wij het vooral hadden over de wetmatigheden en de perspectieven van de Zuid-Amerikaanse revolutie heeft hij op een bepaald moment buitengewoon fier een pakje met lucifers getoond, het eerste pakje lucifers dat in Cuba zelf was gefabriceerd met brevetten van de revolutie en waar elk lucifertje ook echt ontbrandde. Hij zei: "Even belangrijk als de revolutie in Zuid-Amerika om het socialisme op te bouwen is de zekerheid te hebben dat de zaken even goed werken als onder het kapitalisme, dat het eten niet op vuile borden wordt opgediend, dat de lucifers ontsteken als je een sigaret wil aansteken." In die zin was dat een buitengewoon rijke en rijpe persoonlijkheid. De latere geschiedenis en zijn tragische dood kunnen alleen maar verklaard worden - zoals de latere geschiedenis van Trotsky in de Russische revolutie - uit de inwendige tegenstellingen van een zegevierende socialistische revolutie, opgesloten in een economisch achterlijk land, waar op zuiver sociaal-economische basis wel vooruitgang mogelijk is, maar geen definitieve oplossing van de problemen die de revolutie heeft gesteld.

Die definitieve oplossing kan er maar alleen komen door de internationale uitbreiding van de revolutie en het verschil tussen Castro en Stalin of tussen Castro en de Russische staatsleiding van de jaren 20 is dat die Russische staatsleiding aan Trotsky in de jaren 20 niet de toelating heeft gegeven om naar Duitsland te gaan om te proberen een rol te spelen in de socialistische omwenteling in de rest van Europa en de wereld, terwijl Castro nog altijd revolutionair genoeg was om aan Che die kans wel te geven, namelijk de uitbreiding van de revolutie in de rest van Zuid-Amerika te bevorderen met zijn eigen actie.

DE MENS EN HET SOCIALISME

Het zal u misschien verwonderen wat ik u nu ga zeggen als orthodox marxist, maar er zit in de mens een vonk die je niet kan onderdrukken, die in elke maatschappij periodisch altijd weer begint te springen. Dat is een vonk van zucht naar rechtvaardigheid en gelijkheid, een vonk van opstand en opstandigheid tegen onrechtvaardige, uitbuitende, ongelijke toestanden. Wanneer ik zo overtuigd ben van de uiteindelijke overwinning van het socialisme onder modellen van echt arbeiderszelfbeheer en echte socialistische democratie, dan is het in laatste instantie om die reden. Omdat er geen reden is aan te nemen dat de mens van de 20ste of de 21ste eeuw zich anders zal gedragen dan de mens van de eerste eeuw van onze

tijdsrekening, of dan de mens van de 15e, 16e, 17e of 18e eeuw. Ik zeg niet - en dat is een misverstand dat dikwijls opduikt in discussies tussen marxisten en katholieken - ik zeg niet dat het socialisme op zichzelf alles oplost. Wij beloven niet het paradijs op aarde. Integendeel, wij beloven maar kleine dingen. Uitschakeling en verhindering van oorlog, hongersnood, onderdrukking, uitbuiting, ellende, ongelijkheid. Al de rest, wat Marx zeer treffend "het menselijk drama" heeft genoemd, dat zal pas beginnen onder die omstandigheden. Wat dat zal geven, welke problematieken dat zal opleveren, kan geen mens nu al duidelijk uitstippelen. Het enige wat we kunnen zeggen is dat het drama dat we in de jongste duizenden jaren hebben gekend, een onwaardig drama is voor de mens. Dat is een onmenselijk drama. Dat is een drama op dierlijke basis, *the struggle for life*, de strijd van allen tegen allen, *homo homine lupus*. Dat kunnen we uitschakelen, daar ben ik vast van overtuigd. De rest, wel, de rest zal dan beginnen. Dat is dan een uitdaging aan alle geestesstromingen, morele stromingen, wijsgerige stromingen om te zien wat er dan van de mens zal kunnen worden gemaakt, wat de mens van zichzelf zal kunnen maken als zijn maatschappelijke en zijn economische ellende zijn uitgeschakeld. Maar dat lijkt mij toch wel een lovenswaardig doel om dat eerst uit te schakelen, zelfs als we er vast van overtuigd zijn dat daarmee alle problemen nog niet zijn opgelost.

Wanneer ik mij dus trotskist noem of leninist of revolutionair-marxist, dan is dat allemaal hetzelfde. Dan betekent dat dus dat ik aanknoop bij die democratische traditie van de klassieke socialistische en communistische arbeidersbeweging; dat ik geloof dat geen machtsapparaat, geen éénpartijstelsel, geen censuur, geen onderdrukking van het stakingsrecht, van de vrije ontplooiing van de arbeiders nodig of mogelijk is bij een werkelijke opbouw van een klasseloze, een socialistische maatschappij.

Ik geloof dat wij in het begin leven, in het beginstadium van de poging tot een socialistische verandering van de wereld. De eerste zegevierende socialistische omwenteling heeft pas een halve eeuw geleden plaatsgevonden. Het tijdperk van de socialistische revolutie heeft tot nu toe maar 50 jaar geduurd. De fundamentele omvorming van de maatschappij vergt over het algemeen meer tijd. Het tijdperk van de omvorming van de feodaliteit tot het moderne kapitalisme nam 3 tot 4 eeuwen in beslag. Ik geloof niet dat het 3 tot 4 eeuwen zal duren vooraleer we in een socialistische wereld leven.

"Als Marx zegt, de geschiedenis van de mensheid is de geschiedenis van klassenstrijd, dan zegt hij ook - want dat zit daar impliciet in: de geschiedenis van de mensheid is de geschiedenis van de opstanden en revolutie tegen klassenheerschappij. Dat gaat als een rode lijn in heel de geschiedenis van de mensheid. Dat zal in de toekomst evenzo het geval zijn als in het verleden. Die vonk van opstandigheid en van zucht naar rechtvaardigheid kan geen manipulatie, machtsapparaat of terreur werkelijk voor altijd doodrukken."

Nieuwe website!
www.ernestmandel.org

KLOTEZOMER

Normaal is dit de tijd van het jaar om een blij en zonnig stuk te schrijven. Nog niet teveel zorgen, nog niet teveel politiek gezwam. Leven, terrasjes doen, tetteren, vrienden bezoeken, genieten. 't Is weer voorbij die mooie zomer, die zomer die begon zowat op 1 mei... Aargh, snif, snotter, bweehhffddds je dacht dat er geen einde aan kon komen...

Het is vandaag 21 augustus en het snot druipt sneller uit mijn neus dan een zakdoek het opvangen kan. Zoiets kan deftig op mijn systeem werken. In het revolutionaire overgangsprogramma moet minstens een paragraaf over het weer staan of mij zien ze niet op de grote dag.

In juli zijn Sarah en ik op de fiets gekropen om van thuis naar *Cap Gris Nez* te rijden, met een ommetje langs de poëziezomer van Watou. Moet je zeker eens gezien hebben, echt wel beter dan de verzamelde werken van Lenin.

Als we terugkeren valt de regen met bakken uit de hemel. We wanen ons ergens in november en vragen ons af of de kilte en donkerte nu helemaal het terrein veroverd hebben in Vlaanderen. Zou het Vlaams Behang in onze afwezigheid toch de macht gegrepen hebben? Is Filip De Winter weerman geworden en heeft hij de zon verbanen omdat je daar een bruin velleke van krijgt? Bijna elke week zien we beelden van straten en dorpen die onderstromen, mensen die hun huisraad uit de modder proberen te redden.

Volgens het Nationaal Instituut voor de Statistiek is de laatste vijftien jaar de oppervlakte bebouwde gebieden met bijna veertig procent toegenomen terwijl de bevolking slechts met 15 % is gegroeid. De overheid laat het niet aan zijn hart komen: de Vlaamse regering besliste in versneld tempo 16.338 ha nieuwe woonuitbreidingsgebieden aan te snijden, 6.000 ha bedrijfsterrein aan te leggen en een pak nieuwe wegen te realiseren. Vlaanderen staat tot aan de lippen in het water en betonneert zichzelf gezellig verder in.

Op de koop toe kreeg het eerste

PrivaatPubliekeSamenwerking-monster Aquafin de voorbij tien jaar volmachten om in Vlaanderen zoveel mogelijk buizen onder de grond te stoppen die afval- en regenwater samen zo snel mogelijk moeten afvoeren naar zuiveringsstations die niks te doen hebben.

Het concept is peperduur, wat als gevolg heeft dat we de Europese richtlijnen niet halen: 60 % van het afval van de bevolking wordt gezuiverd, dat is minder dan in Polen! Tussen 1990 en 2001 werden de vervoerde waterdebieten méér dan verdubbeld, terwijl de totale behandelde vuilvracht quasi gelijk gebleven is. De vergoeding voor de NV Aquafin steeg zeven maal in dezelfde tijd! (MIRA-T 2002).

Denk je dat wij daarom malen? De nieuwe paarse Vlaamse regering besloot de budgetten voor Aquafin nog te verhogen en het contract voor een nieuwe periode te ondertekenen. Vera Dua had het tijdens haar ministerschap opgezegd. En dat passeert. Geen haan die daar naar kraait, zelfs al staat het water tot onze lippen.

Zo zijn wij. Onder de voet gelopen door de Hollanders, Spanjaarden, Duitsers en wat weet ik veel meer, hebben wij geleerd te zwijgen en een vuist te maken in onze zak, of in het stemkotje...

En ik, ik ga aan 't Uilekot helpen om een rietveld aan te leggen. Daar gaan we ons afvalwater zelf zuiveren en ons regenwater opnieuw gebruiken in de toiletten. En daar krijgt ge dan 'vallingen' van met zo een weer! Maar mij zullen ze niet meer hebben. De paus, die heeft verkondigd dat iedereen die aandachtig aan de Wereldjongerendagen meedoet, een aflat krijgt. Daarmee kunt ge dan iets witten, een zonde of zo...

venhonderduizend! Met zijn zevenhonderduizend waren ze op 't gebed! Mensen, komt met zijn allen een schop in de grond steken op Herzeelse grond en ik geef er twee. Twee aflaten voor de prijs van één. Alleen wel wat aandachtig doorwerken graag. Inschrijvingen en inlichtingen 053/626436. **FILIP DE BODT**

inhoud

ALTERNATIEVEN	2
Op naar de 15.000 handtekeningen	
EDITO	3
Een hete herfst?	
Eco-LOGISCH	4
Een andere kijk op de productiekrachten	
CULTUUR	5
De dissident	
DOSSIER: EUROPESE GRONDWET	6
Een stem tegen het neoliberalisme Blairs sociaal model	
December: tops van de EU en de WTO	
JONGEREN	10
Ook een andere zomer is mogelijk!	
DEBAT	12
Toni Negri en de Europese Grondwet	
POLITIEK	14
Een volgende struikelsteen voor paars?	
VROUWEN	16
Wereldvrouwenmars in Brussel	
PALESTINA	17
Vergroot de bres!	
INTERVIEW	18
De SAP lanceert een nieuwe politieke campagne	
ANDERSGLOBALISME	20
Andersglobalisme... en politiek	
ANTWERPEN	22
De 'grote sociale kuis' van het Antwerpse stadsbestuur	
ERNEST MANDEL	26
Een mens genaamd Ernest Mandel	